

24085504
242500049

ЧЭМО
23 ФЕВ 1924
Вход. № 1048

ОБЩЕСТВО
СОВЕТСКОЕ

ПРОСТАК

1924

მიხედ აღმაშვილი — კვაჭი კვაჭანტირაძე.

რიხაცი — ცხრა იანვარი.

ირადიონ სონდული — პეროსტრატოსი.

მაიაკოვსკი — ნაწვეტი პოემიდან „ღრუბელი შარვალში“.

პ. ქ — ძე — ანრი ბარბიუსი.

ანრი ბარბიუსი — ცეცხლი.

ი. ხონელი — ცეცხლის რკალებში.

ი. ხომერიკი — ქარში.

შ. — აარლ ლიბკნეხტი.

ბუზარინი — ლიბკნეხტი და ახალგაზრდობა.

პ. ქ. — პროლეტარული მხატვრები: სტეინლენი და ეან-ფრანსუა ლილე.

ი. ხინველი — უცხოეთის კინო წარმოება

ფიგარო — გ. ხენუაშვილის იუბილე.

ვ. ბ. — სახელმწიფო სათვალრო ინსტიტუტი.

ხელოვნების ქრონიკა, ნარევი, ბიბლიოგრაფია, კარიკა-

ტურები და ილუსტრაცია.

დასაწყისად

1924 წ-ლ და გამოვიდა

კედლის კალენდარი და მოძრავი კალენდარი

გამოცემა სსხალმწიფო გამომცემლობის

შედგენილი პ. ი. ზუმბაძისა.

კალენდარში შეტანილია: საგეგნიერო საპოვნომო საგაურნაო საგხატვრო

და სალიტერატურო გასაღები

კალენდარი სეფთად და მხატვრულადან გამოცემული.

ფასი ერთი მან. ჩიკვ.

მოკითხეთ ყველა კიოსკსა და წიგნის მაღაზიაში

საწყოში სსხალმწიფო გამომცემლობა ლურის გული. ქ. № 5.

1924

დ რ თ შ ს

"კომო"
23.12.1924
Вход. № 1068

ოკციონიშული სახმხატვრო-სალიტერატორი შურნალი.

განცხადების ტარიო:		ხელის მოწერა:		მისამართი:	
ერთი გვურდი . . . 100 მ. რურ.	საზი თავით . . . 1 მან. 20 ჰ. რურ.	რედაქციის და კონტორის			
ნასჯარა გვურდი . . 50 მ. ..	ერთი თავით . . . 40 ჰ. ..	რუსთაველის პრ. № 22.			
მუთსუდი გვურდი . 35 მ. ..	ცალკე წამართი ყველგან 20 ჰ. ..	მაილუძა სელის მორჭა დილის			
		9-3 საათამდე.			

№ 6

სამუშაბათი 15 იანვარი 1924 წ.

№ 6

კვაჭი კვაჭანსირაქე.

კვაჭის კვაჭობა.

VIII.

FSH

კვაჭის რომ ჯიბეში ფული გაუნდა, ცხოვრების კიბეზედ უკებ ათოლედ საფეხურით ასტა. თავში ახალ ეშმაკებ ჩაუსხდენ, გულში ცეცხლი უარესად გაუჩლიდა და აუჩრიალდა, მეგობარ-ნათესაებზე გაუშრაგლდენ, ცხოვრება და ეს ქვეყანაც უფრო გიშალა, გაიფურჩქნა, აყვავდა, განათდა, გატკბილდა და გაამდა. კვაჭიმ თავის ახალი ცხოვრება იმით დაიწყო, რომ ცვირისთვის ერთს უბედურ დღეს, თავის ბარგი-ბურხანა ილიის ქვეშ ამოიღო და ტფილისის ქუჩაზე გადასახლდა ვინმე რუსი დედაკაცის ვოლკოვის ბინაზე. ცვირი ტირილით დაედევნა გაფრენილ მამალს, მაგრამ კვაჭიმ შესაფერი გულის გამძლეობა და ხსიათის სიმტკიცე გამოიჩინა. მშვიდად და დინჯად უთხრა:

— ყური მივდე, ჩემო ცვირიკო, ყოლიფერს თავისი დასაწყისი და დასასრული აქვს. არ უნდა ახირდე და ატირდე, თვარა ბუღუდ გაიგებს, ქვეყანაც შეიტყობს და ორივეს თავი მოგვეჭრება. მე რა მიშავს, გამოუცდელი ახალგაზრდა ვარ, შენ შენს თავზე იფიქრე. ოცდახუთმეტე წლის დედაკაცი ხარ, ოჯახის პატრონი, გამოცდილი და დამჯდარი. სიკვდილამდის არ დაგივიწყებ სიყვითეს და სიყვარულს. ყოლიფერს მალე ერთი ათად გადაგიხდი. გულისყურს ნუ აწყევი, ქუთა მოიხმარე და ორიენი კმაყოფილი დაგჩიებთ. არხინება იყავი, ოთახი არ დაგი-ცლირდებოდა. ბესო ჯიქის ხომ იცნობ? კარგი ყმაწვლია განა? ხვალეე ვადმოვა იმ ოთახში. აღბათ ადვილია მო-რივდებით. ჩემ ასე: ქუთა და სიღინჯე. მოკითხვა ბუღუს. მშვიდობით, მამო ცვირი!

კვაჭის გული აუწყდა, ორიოდე ცრემლიც ჩამო-ავლო.

ცვირიმ გულიანად გამოიტირა თავის სიყვარული, მართლა გულის ყური უკუაგდო, კვაჭის რჩევას აყვდა და არც იანა. ორი დღის შემდეგ მან ბესო ჯიქისაკე ასე-სხა* სამი მანეთი და უთხრა:

— როცა გვექნება, დამიბრუნე. როცა, სარგებლითო? რა თქმა უნდა! აბა, უსარგებლოდ ფულს გავასესხებ! იყი-დე, ჩემო ბესიკო, რაც გინდა. ნუ მომერიდები, ბევრი არა მაქვს, ცოტას კი მოვიხივებ.

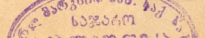
არც ბესო ჯიქისთვის იყო საჭირო ვაფრთხილება, რადგან „მორიდება“ მას კვაჭზე ნაკლებად ეხერხებოდა. ასე დაიშვიდა და ასე მალე ინუგეშა თავი ცვირი შოლიამ.

კვაჭიმ მშენიერი ოთახი დაიქირავა—დიდი, ნათე-ლი და ლბილის ავეჯით მორთული. ვოლკოვის ქვრის— მოხუცებულს, მშვიდს, უწყინარს და გულლია რუსის დე-დაკაცს—კვაჭი მოეწონა. გამოშტერებული, ყერუეტა და მორწმუნე მოხუცი თითქმის ყრუ იყო და ამ ქვეყანა ბე-ერი არაფერი ესმოდა, თითქმის ბრმა იყო და ძლიეს ჰხე-დავდა. ერთმანეთს ხელს არ უშლიდენ, თავზიანად ექცე-ოდენ, ტკბილად უღიმოდენ და დედაშვილურად ცხოვ-რობდენ.

მალე მოვიდა მერვე კლასელთა განკითხვის თვეც— დადა მათი. იმ წელს კვაჭი გიშნაზის ათავგრდა. და-ტრიალდენ კვაჭი და მისი მეგობრები. ეს იმ წელს მოხდა, როცა მოსწავლენი მასწავლებლებს კისერზე ასხდნენ და საითაც მოინდომებდენ, იქით გაირკვავდენ. გამოცდის საქმე ყველასთან ადვილად მობარგეს, რადგან იმ წელს უფრო მასწავლებლები იქერდენ გამოცდას მოსწავლეთა წინაშე, ამიტომ მასწავლებლები ლბლბნი, ქედმიხილბნი და მობრილბნი იყენენ, ვითარცა საჭურისი მრისხანე სულ-თანის ვალწინ. მხოლოდ ერთი ახირდა და გაკრება— ბერძნულის მასწავლებელი სირიადისი, რომელსაც არ სწამ-და არც ძალთა ურთიერთობაში მომხდარი ცვლილება, არც „გახახუბლი“. არც კომიტეტები. ბევრი იფიქრეს. ბოლოს კვაჭიმ სთქვა:

— სამი დღე მაცალეთ.

მესამე დღეს დილით სირიადისს წერბოში მოვიდა.

კუთხეში გამობატული იყო თავის ქალა, კუმბო, ხანჯალი და დამბაა. ყწირა:

„არც ერთი მერვე კლასის მოწაფე არ უნდა ჩაიჭრას. თუ თანახმა ხართ, დღეს, საღამოს რვა საათზე ბულვარზე დაგვენახეთ. თუ არ გამოჩნდით—აიბარგეთ და სამ დღეში ქუთაისს გამოეთხოვით, წინააღმდეგ შემთხვევაში გირჩევთ ეხლავე დაიშალოთ კუმბო.

ანარქისტ-სინდიკალისტ-სოციალისტების მთავარი კომიტეტი“.

თავმჯდომარე.
მიღვიანი.

ბეჰედლი.

კვაჭიმ მთელი საათი იარა ბულვარზე, მაგრამ სირიადისი არ გამოჩნდა. სამაგიეროდ მოვიდნენ ჯიქია, ჩხუბინიშვილი, ხეჩია და ჩალოძე.

— ამბავი?

მოკლედ მოსტერეს:

— ვბრძვივით. თვალთ ვადღევენთ, პოლიციაში მიდიოდა. იქამდის ვურტყით, სანამ არ დაიყვირა: „არავინ ჩაიჭრება, არავინ ჩაიჭრებაო!“ შევთანხმდით და მოვრიგდით.

სირიადისმა პირობა შეასრულა. გამოცდაზე მართლა არავინ ჩაჭრიალა.

ასე გაათავეს გიმნაზია და ასე მიიღეს დიპლომები კვაჭი კვაჭანტრაიამ და მისმა მეგობრებმა.

საიდღეგორდ კვაჭი სამტრედიოში წავიდა. ყველანი ალაპარაკა, დედ-მამა, ნათესავები და მოყვარე ვაახარა, მეტრეს თვლი დაუყენა, იქნურ ქალები ააქცემტა, მოაპრანტა, ვაყები დააღონა, ქმრები ააიჰვიანა და ისევე ქუთაისში დაბრუნდა. თან წამოიღო თავის მიმის სილიბისტროს დარიგება და გაფრთხილება:

— შევლო კვაჭი! ქვეყანა აირია. მეტერი ბეგერი გაშინდა. მიუც ბებრები. თუ საჭირო ვახდა, ყოლიფერს გავყიდა, მათხოვრობას დევიწყებ და გაუნათლებელს არ დატოვებ. ეხლა უდიპლომო კაცი თუნდ არ ყოფილა. აწოფობოდა ქე გიწოვე. გიმნაზია(კ) ვაგათავებთ, ორიოდ გროსო ეხლო მოგაწოდებ, მარა შენც უნდა ხელოვანდა, ავგრო, ჩოლიამ და ღვიჩიამ ისეთ ვაათავეს რუსეთში რაღაც უნდებიანსტი რომე სახლიდან ორი ფარაც არ მიუღიათ. არს იტყვი, შვილო კვაჭო?

კვაჭიმ სილიბისტროს პასუხად ხელში ასიანი ჩაუღლო და წამოვიდა. ასტყდა სილიბისტროს ოჯახში დიდი ვაკვირებდა, სინარული, ღუნენა, ვაბლენდა და თავის ქება: ცხრამეტე წლის კვაჭი რუსეთშიც თავის ხარჯით მიდიოდა და დედ-მამასაც ქომავს აძლევდა. შვილიც ასეთი უნდა!

იმ ხნიდან კვაჭი ჩაფიქრებულ დადიოდა, ცხვირს დაეგმილი ძაღლივით ათამაშებდა, პაერს მსუნდადა და რალაც ცნობებს აგროვებდა. ვოლკოვის ქერიც დაუმეგობრდა, „კონჩინკას“ ეთამაშებოდა, წერილ-წერილილ ავებდა, ზოგჯერ ეხლო მოგაწოდებ, ხაზინიდან პენსისა მოუტანდა, ავდარში სასყიდელს უყიდა, ვაგნეთს წაუთხიხავდა და ავ ხალხობა მფარველობას უწევდა, ვინაიდან იმ ხანებში ძალიან ვახშირდა ავგაკობა, შარი, შერი და მტრობა.

ერთხელ ქერიც წერილი მოვიდა. წერილის კუთხეში დახატული იყო კუმბო, თავის ქალა, ხანჯალი და დამბაჩა. ყწირა:

„სამ დღეში დაგვიმადეთ სამი ათასი მანეთი. წინააღმდეგ შემთხვევაში ეხლავე მესტკვეთით თქვენივის კუმბო. ანარქისტ-სინდიკალისტ—სოციალისტების მთავარი კომიტეტი“.

თავმჯდომარე.
მიღვიანი.

ბეჰედლი.

დაფეთებული ქერივი კვაჭის ეცა რჩევისა და დახმარებისთვის. ან ვისთან უნდა მისულყოფო უპატრონო მოხუცი, ვადმოკარგული სხვის ქვეყანაში? კვაჭი ჩაფიქრდა, ძალიან ჩაფიქრდა და დაღონდა. ბოლოს უთხრა:

— როგორც დედას, ისე ველაპარაკებთ. ხმა, კრინტი არსად დასძრიათ, თორემ ქრისტე—ღმერთიც ვერ გიშველეთ. სასტიკი და ველრონი ხალხია. არც დედაცა ინდობენ, არც მოხუცს. ამ ერთ ვიკრაში ორი დედა-კაცი მოკლეს, ერთი მოხუცი ხელით დაახმენს და ერთიც რიონში ვადაადგეს. პოლიციაც დაშინებულია, ვარეთ თავი ვერავის ვამოუწყია. ხომ ჰხედავთ, ჩრტებსავით ჰხოცავენ; აი, ვაგუნში წინ ბაზარში თქვენ თვალწინაც მოუკლავთ ერთი პოლიციელი.

კვაჭიმ ზოგი მართალი სთქვა, ზოგიც წაუთვია. მართლა ასეთი ხელი იყო. უპატრონო ქერივაც იცოდა, რომ ქვეყანა უპატრონოდ იყო, ამიტომ თრთოდა, კანკალებდა და ჩურჩულით ემუდარებოდა კვაჭის დახმარებას და შუაკაცობას, თან ხატზე და სახარებაზე ფიქვლობდა, რომ ამ საიდუმლოებას სამაგნი ჩაიტანდა.

კვაჭი გერ დიდ უარზე იდგა. თვითონაც ეშინოდა ხიფათისა და ანარქისტ-სინდიკალისტებისა, რომენიც „არავის ინდობდენ და ყველას ჩიტებსავით ჰხოცავენ“. ბოლოს, როგორც იყო, მოღბა და მოტყდა, რადგან საწყალი ვოლკოვის ქერივი დღდასავით უყვარდა.

იმ დღიდან კვაჭი „მეტის-მეტად როტულს და სახიფათოა“ საქმეს შეუდგა, თან ქერიც ეუბნებოდა:

— ჩვენ, ქართველებს ასეთი ანდაზა გვაქვს: არამითხე მომბეგო, მიტყებთ და შივადო. მეორე ანდაზაც ასეთია: მიამხუბარს ერთი მომხუბა, ვამშველიბელს-ხუთიო.

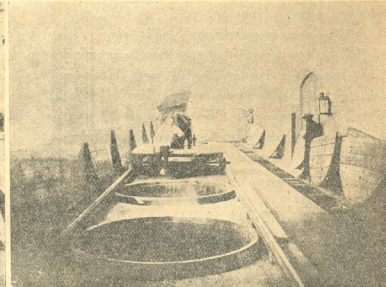
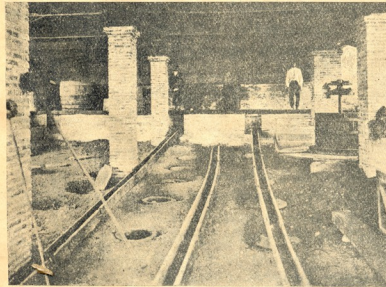
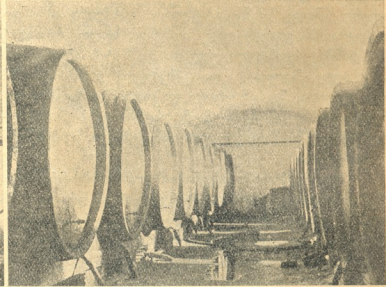
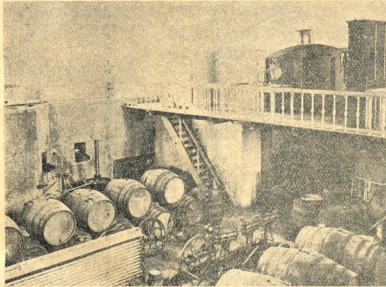
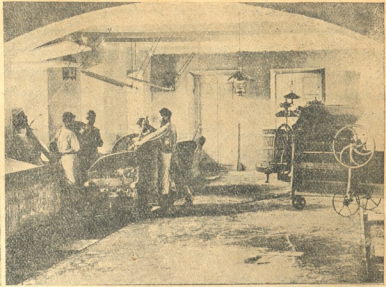
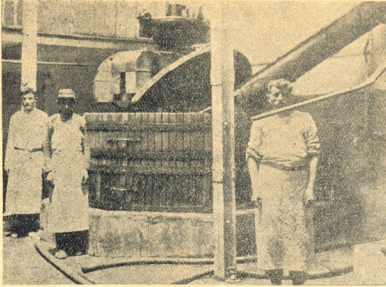
ბოლოს მაინც ეცალს მიავანო და შიშისგან მიღულ-მიზინედლო მოხუცს ასეთი ამბავი მოუტანა:

— ღმერთმა იმ ხალხისგან თქვეიც დაგეფაროთ და თქვენი მტრებიც! რას მერჩობენ, რათ ჩამოივით, რა ვინდოდათ ჩემგან! ეხლა მეც ჩამუიღეს ხელი და მემუქრებიან, თუ ორი ათას მანეთზე ნაკლები მოვითანიაო, შენც იმ დღედაც წელიც დაეაკლავთო. ვიდა ხელს საღამოზე თავიღებო.

ქერიც ენა დაება და გულის ფანქცალი დაემართა, ხოლო კვაჭი იხეყებოდა:

— ვთხოვთ ვამანთავისუფლოთ ამ სახიფათო საქმისგან. დღერთო ჩემო, ეს რა დღეში ჩავვარდი! მე რა შუაში ვარ, რა დაუწუხებ იმ მგლებს, რას მერჩიან?

დიდხანს იჩურჩულეს იმ საღამოს ქერივმა და კვაჭიმ. ბოლოს ასე ვადასწყვიტეს: შეიძლება ათას ხუთასი მანეთი ვათავადგეს ეს საქმე. ქერიცს ხუთასი მანეთი აქვს შენახული კასაში, დანარჩენს კვაჭი უსესხებს ნათესავებისგან ამპტრდიაში ვექსილით, ან სახლს დაეგროვებს, ხოლო ათასთვის საჭიროა, რომ მის ვოლკოვის ქერივისგან რწმუნების ბარათი ჰქონდეს. ხელს დილით ქერივს მისცემს მას ამ ბარათს. კვაჭი საღამოზე დაბრუნდება და ყველაფერს „ვაიამისქენს“. თუ ფული ვერ იშვავ, არ

1) ნაფარეულის საბჭოთა მამულის საწურავი განყოფილება. 2) ყურანის გადარჩევა. 3) მეჭუნანის მამულის ზეგანის ლენინის მარანის საერთო სურათი. 4) ტფილისის საბჭოთა ლენინის საწყობის საცასრე განყოფილება. 5) კარდანახის დიდი ზეარის ბალეო მარანი. 6) მეჭუნანის მამულის საქვევრო განყოფილება.

დამბრუნდება, იმ ყაჩაღებს თავს მოაჩივებს, სამტრედიისში დაიშლება.

არც იმ დამეს ეძინა მოხუცებულ დედაკაცს. დილაშდის ლოცულობდა, ოხრავდა, შამფურივით ტრიალებდა და თავის ხნის ტახტს აპრაჭუნებდა. კვაჭიმია რიერაგზე მიიძინა, რადგან ქვრივის საქმე აფიჭრებდა და აწუხებდა.

მეორე დღეს ორივენი ნოტარიუსთან მივიდნენ. კვაჭიმ ეკესილი და სრული რწმუნების ბარათი ჩაიღო ჯიბეში და სადგურისკენ გაემშურა. ის დღე ქვრივ დედაკაცს ძლივს დაულოამდა. საღამოზე კვაჭი გახარებული დაბ-

რუნდა. ქვრივისაც ისე გაუხარდა კვაჭის დაბრუნება და ფულის შონა, თითქო თვითონ კი არ ეხარებოდა ის ფული, არამედ თითქო იმის პატარა ქონებას კიდევ მიეცა და მიემბატო. კვაჭიმ ქვრივისგან ხუთასი მანეთიც მიიღო და ანარქისტ-სინდიკალისტების კომიტეტში გაიჭკა.

კვაჭი კვაჭანტირაძემ იმ დამეს ვოლკოვის მოხუცებული ქვრივი უმეცელი სიკვდილისგან იხსნა, ხოლო ანარქისტ-სინდიკალისტები—მეასე ცოდვისგან: სწორედ დროზე მიუსწრო, ათას ხუთასზე დააჯერა და ფულიც ჩააბარა. დროზე რომ არ მიესწრო, სამი კაცი უკვე ნიღბებში იყ-

ენგ და წამოსასვლელად ემზადებოდნენ. მოხუცი დედა-კაცი სიხარულისგან და შიშისგან ატირდა და ხელმეორისდ იშვალა. მეორე დღეს მან ჯერ სამადლობელი პარაკოსი გადაიხადა, მერე ნიშნად მადლობისა და დედაშვილობისა კვაპის ყელზე დიდი ოქროს ჯვარი ჩამოჰკიდა, ხოლო ჯიბეში სასაფრადო თავის ქმრის ვერცხლის პორტსიგარი ჩაუდო, და უთხრა:

— თუ ვაგიპირდეთ, ამ ჯვარზე ილოცეთ; სიკეთეს არც ღმერთი დაგიფიქვებს და ყველაფერში დაგეხმარებათ. არც მე დაგიფიქვებს, შვილო. თუ შეძელ, კიდევ გადაგიხიბინდით მადლობას, თუ არა...

გადაეხვია, აკოცა, ატირდა და კინალამ კვაპიკ აატირა.

IX

იპვე ხანებში კვაპი მუსიკამ გაიტაცა. მუსიკისა მის არაფერში ემსობა, სწენაც სრულიად დახშული ჰქონდა, სხვა საკრავები გულგრილად ითმენდა, ხოლო როიალის ხმაზე ტანში გრუნანტელი უვლიდა და ნეტის აღვლევებისგან ტოკავდა, შვითავდა და ცქქტავდა. ჯერ როიალის ყიდვა უნდოდა, მაგრამ იძიერა და ვადაწყვეტა მისი დაქირავება. მისი ნაწილობის—მიიზელსონის ოჯახი სახუფხულოდ ბორჯომში წასასვლელად ემზადებოდა. კვაპიმ უთხრა მიიზელსონს:

— სხვათა შორის, თქვენ ბორჯომში მიზრძანდებით, არა? შემოდგომამდის არ დაბრუნდებით? იმ დრომდის მე ქუთაისში ვრჩები. ათასი საქვე მაქვს, უნდა მოვახსენოთ, რომ უქანასანელი ჩემი ავადმყოფობა მუსიკა ვახლავთ, ისე ვამიტყვა, რომ ღამის ღამის ვავიფიქვ. მინდა დაკერა ვისწავლო. ისევ დაგვიანებით სჯობია, ვიდრე არასოდეს. მომაქიარებთ თქვენი როიალი.

მიიზელსონს თავის სოცოცხლში ანგარიშის და გამორჩენის გარდა არაფერზე უფიქრობა, ამიტომ ერთ წუთში ასე მოისახრა: სამ თვეში სამ თუმანს ავიღებ, გზის ფულს გამოვალ, ესეც კარგია. მაშინვე მორიგდენ.

იპვე საღამოს კვაპი თავის ოთახში მიიზელსონის როიალს ცალი თითით ვატაკვებით აბრაზუნებდა.

ზაფხული იწურებოდა. საცაა მიიზელსონი უნდა დაბრუნებულიყო.

კვაპი აჩქარა, ავჯატურდა. ერთხელ კვაპიმ და ბესო ჯიქიამ წიწიწურჩულეს. მეორე დღიდან ბესო მუსიკალურ მალაზიას დასტრიალებდა და მალაზიის მუშტარს ჩუქმად ეკითხებოდა:

— უჯაკრავად, თქვენ როიალს ექებთ, არა? სასწრაფოდ იყიდება მშენიერი როიალი, თითქმის სულ ახალია. აქვეა, შორს არ არის. ვისია? ჩემი ამხანაგის, თავადი სევერიან დიდიანისა ვახლავთ. აქვეა, ტუფლისის ქუჩაზე, ვოლკოვის სახლში.

ბოლოს ვინმე არუთინოვს წააწყდა. როიალი ვასინჯეს, მიიწონეს. ფასი?

- შვიდასი მანეთი.
- ოთხასი.
- ექვსასი.
- ხუთასი.
- თქვენი ხათრით დამითმია. ეხლავე მივაქვებ?
- დღესვე უნდა ვავგზავნოთ ფოთში, მეჭქარება.
- კვაპიმ შუალი დაიკმულენა, ერთის წუთით ჩათუქრდა. კომბინაცია თავისთავად გამოინასკვა.

— თუ გნებავთ, მე თვითონ ვავგზავნივით...

— თუ მაგისთანა მადლს მიზამთ, დიდი მადლობელი ვიქნები. ზედმეტს დღე არ დამეკარგება. რას იტყვით, სი-რანუნუ?—ჰკითხა არუთინოვმა თავის ცოლს.

— მაგაზე უკეთესი რაღა იქნება!

— მაშ ასე: როიალი ეხლავე შეაკვირეთ, სად გურზე ვავგზავნით და ჩააბარეთ. საღამოზე „ფრანციაში“ მოზრძანდით, პირველ ნომერში მიკითხეთ. რკინის გზის საბუთი მომიტანეთ და დანარჩენი ფულიც ჩაიბარეთ. ეხლა სახარჯოდ და ბედ ინებეთ ორასი. გვეუფათ?

— რა თქმა უნდა. ბარათს ეხლავე მოგართმევთ. ერთი თხოვნა და პირობა: არაგის არაფერი უთხრათ, ჩემი გვარი და ეს როიალი არსად ახსენოთ. ჩემთვის მეტის მეტად უხერხულია მისი ვაცივით.

— ძალიან კარგი, ეგ ადვილია. სიტყვას ვაძლევთ. ქართველებმა ძალიან თავმოყვარე ხალხი ყოფილა.

— სრული სიმართლეა. ჩვენში სირცხვილად ითვლება ასეთი ნივთის ვაცივდა, მით უფრო თავადი დადიანისთვის.

არუთინოვები წავიდნენ. კვაპი სადგურისკენ ვაპქანდა.

იპვე დღეს საღამოზე „თავადი დადიანი“ სასტუმროში ეწვია არუთინოვს.

— ყველაფერი მზათ ვახლავთ. ძლივს მოვასწარიტ შეკერა და ვავგზავნა. აი რკინის გზის საბუთი. არუთინოვმა საბუთი ვადაშალა და ვასინჯა:

- „საიდან? ქუთაისიდან.“
- „სად? ფოთში.“
- „რა ივგზავნება? როიალი.“
- „წონა? ბრუტტო 50 ფუთი.“
- „ეივ ჰვზავნის? თავადი დადიანი.“
- „ვის ივგზავნება? არუთინოვს.“
- სადგურის ვამგე (ვაურკვევილია). ბუქველი.

— შესაკრეული და ვასავგზავნი?

— 41 მანეთი და 35 კაპეიკი. აი ბარათები. არუთინოვმა ვამოიანგარაშა:

- სულ გურგებათ 555 მანეთი და 2 კაპეიკი.
- სწორეა.

— მიღებული ვაქვთ ორასი, კიდევ გურგებათ 355 მ. და 2 კაპეიკი. ინებეთ.

— სწორეა. მვეილობით ბრძანდებოდეთ.

- საით მიგქქარებთ. დარჩით, ჩიი დავლიოთ—დაჰპატიკა ქალბატონმა სირანუნუნა.

— დიდს მადლობა. მეჭქარება... მელოდებიან...

- მაშ თუ ფოთში ვამოიანგარაშო ოღესმე, გვეწვიეთ. ქალაქის ბალის პირდაპირ ეცხოვრობთ.

— დიდს საიამოვნებთ... უკველად გნახავთ. კეთილი ყოვს ჩვენს ვაცნობა. მვეილობით ბრძანდებოდეთ! მეორე დღეს ბესო ჯიქია კიდევ წააწყდა ვინმე საროკინს.

— უჯაკრავად, თქვენ როიალს ექებთ, არა? სასწრაფოდ იყიდება მშენიერი ბუქკერის როიალი, თითქმის ახალია. აქვეა, შორს არ არის. წამომზრძანდით.

ისევ ვასინჯეს, ისევ მორიგდენ.

- თქვენ მგონი ექავოთ არ ბრძანდებით.
- აქაური არა ვარ, ქუთაისში უნდა წავიქვოდ.
- მაშ ჩვენ ვავგზავნივით... თუ გნებავთ, ორ საათში რკინის გზის საბუთს მოგართმევით...

ამაზედაც მორიგდენ. კვაპი ისევ სადღურისკენ გაქმანა.

იმავე საღამოს კვაპი „დადიანა“ „ორიანტიში“ მიუტანა ინტენერ საროკინს რკინის ზღის საბუთი:

„ქუთაისიდან ჰიათურაში, როიალი, ბრუტტო 50 ფუთი. თავადი დადიანი უგზავნის ინტენერ საროკინს, გადახდილია 11 მანეთი და 2) კაპეიკი.

სადღურის გამგე...

ბეჭედი.

ინვარიშეს და ვაათავეს.

— ლამე მშვიდობის!

— მშვიდობით ბრძანდებოდეთ!

ბესო ჯიქია ქუჩაში უცდიდა.

— აბა, ბესო, ხვალვე უნდა „გავაიმასქნათ“ ყოლი-

ფერი. იზოვე?

— მოვაქაზარაკე. წავიდეთ.

— ვინ არის? არ გაბრძვიდე, აქოურს არვის უთხრა—არც ვაქარს, არც ურიას, თვარა...

— აბა, არ ვიცი თუ: ვადასახადების ინსპექტორია, ვინცა გერკოვი. ერთი თვის წინად შეურთავს ცოლი. გუშინდამ დაუქრავს ბინა, ესლა ავეჯს ყიდულობს. ერთი კვირის ჩამოსულია ქუთაისში. იყენენ, გასინჯეს, მიეროგედოთ.

მეორე დღით გერკოვმა—ახალგაზრდა თავმომწონე ნიხილვე ექვსიოდე მუშა მოაყენა კვაპის ოთახს და როიალი თავის ახალ ბუღეში გადაიტანა. იმავე დღეს კვაპი კვაქანტირაძე და ბესარიონ ჯიქია სტუდენტებად მიიწვილენ: ახალი სტუდენტური ფორმა ჩაიცვეს, დამშენდენ და გალამაზდენ; ორივეთა თავიანი თავისა, ერთმანეთისა და ნაწნობ-მიგობარია თვალში უცებ გვიზარდენ, დასრულდენ, დაფასდენ და გადიდესდენ.

ორი დღე და ლამე ლიათაძის და ერემოს დუქნებში ერთი ორომ-ტრიალი, კორიანტელი და ქვიფილ-ხვიფილი იღვა და ისმოდა. ლეონო წყაღივით მოდიოდა, ახლო-მახლო ქათამი და ინდაური გამოილია, რევილვერების ქუქა-ქუხილია ზეკა დააყურა, მედუნეებში და მოსამსახურენი ოფელში იწურებოდენ, მეზურნეებმა ყებნი დაიხეთქეს, დანიელა სურამ ხმა ჩაიხლიჩა, მეთარემ თითები დაიმტვრია, მფარდენ არღანი დაღალა, ოცმა მეეტლემ ცხენები დახოცეს ქენებით და სირბილით, ხოლო მოქეიფე ქალები უძლირობესგან და უღიაჯობისგან ფეხზე ძლივს იდგენ და დათხოვას იხეწებოდნენ.

გაღვიწილი და გაქვნილი კვაპი ყველას ეუბნებოდა:

— რაი, ფულიო? არენი გაბედოს ფულზე ლაპარაკი. ყოლიფერა ჩემი ხარჯია. ხვალ დილით, სწორედ ეს საათზე ყველანი სახლში ჩემფითი. ყველას ანგარიშს იქ ვავასწორებ, ხვალ ყველანი ჩემი სტუდენტები ხართ-ერთ-მოც, დანიელაც, ბიჭებიც, ქალებიც, „ფაიტორნიკებიც“. ერემო! კვირას ჯიქია გვაპტობის ყველას. დანებადე, არ შემარცხებინა. დანიელა! შენც ხმა ჩემფინდენ! ყმაწვილეთბო, ექსტრა! ერემო, ვსვამ შენს სადღურგრძობას!—და გახეილ-გაბედნილ ერემოს ისეთი თბილი, მეგობრული და მძორი სიტყვა უთხრა, რომ თვითონაც ატარდა და ერემოც ააერემოდა. ერემოს კოცინთ ტუჩები და ლოყები გაუცვივთეს, სარდაფი დაუცალეს, სანოვავე გამოჟღერეს და ისეთი კუქა-ქუხილით, ღრინაკელით და ყიფინით შემოკვიდენ ქუთაისში, რომ უცნოს ეგონებოდა—მტრებს

ციხე შემოანგრა და გამარჯვებით დამთვრალი ჯარი ქალაქში შემოიჭრაო.

შუაღმედ რომ ვადაიდა, ქუთაისიდან ხონისკენ ერთი ეტლი ვაიდა. შიგ ორი ახალგაზრდა მგზავრი იჯდა. ორივენი ისე იყენენ ვაბალახებით ახეულენი, რომ კერავინ მოახერხა მათი პირსახის დანახვა და ცნობა. ეტლმა ლიათაძის დუქანს გრიგალივით გაურბინა. მგზავრები მოიბუზენ, მოკუნტენ და თავიანთ ხაბაკ-ხუბაკში ჩაძვრენ. დუქანს კარგა მოშორებით რომ გასკდენენ; ორივენი ხაბაკ-ხუბაკიდან ისევ ამოძვრენ და გასწორდენ, ორივემ პირსახიდან ყაბალახები აიხსნეს და შევებით ამოსუნთქეს. ბოლოს ერთმა წამოიძახა:

— მშვიდობით ქუთაისო!

— მშვიდობით!—გამიერთა მეორემ.—ვინ იცის, როდის ვნახავ ერთმანეთს!

მეორე დღეს ათი საათიდან ვოლკოვის ქვრივი ძლივს ასწრებდა თავის კარების ვალებს და პასუხის ვაეცხას.

— Уехали! Уехали, говорят вам! Самими уехали; совсем! Вот надоели! Господи, вот замучили!

სახლის წინ ერემო, დანიელა და ლიათაძე კბილებს აკრატუნებდენ, დანკვერულები ავლანბრულად ივივნებოდენ, ქალები რუსულად იონანდებოდენ, ხოლო მეტლემებმა ცხენები დაილაღეს და ქუთაისი გადაატრიალეს კვაპი კვაქანტირაძის ძეხნაში.

X

სამი დღის შემდეგ ბორჯომიდან მაიხელსონი დაბრუნდა, იმავე ხანებში ფოთიდან არუთინოვი ამოვარდა, ჰიათურული საროკინი ჩამოვარდა. სამივენი ჯერ სირბილით ოფელში გაიწურენ, ბოლოს ყველანი გერკოვის შეუცკვიდენ. სასტუმრო ოთახში ოთხივენი შეხედენ ერთმანეთს, ოთხივენი ჩაეჭიდენ იმ როიალს, თან ოთხივენი ყვიროდენ.

— ჩემბა! ჩემბა!

მერე, როცა დაილაღენ ყვირილი და კამათით, დასხდენ და დინჯად უამბეს ერთმანეთს თავიანთი ამბავი, და დასაბუთეს თავიანთი უფლებანი იმ როიალზე. მაიხელსონი შედარებით არხინად იყო, სხვებს დასცინოდა და მასხარად იგებდა, დანარჩენები იონანდებოდენ და იმუქრებოდენ. ბოლოს საქმე იმით გათავდა, რომ გერკოვმა ხელმოკრედ იყიდა იგივე როიალი, ხელკალივი არუთინოვი ისევ ფოთში ჩავიდა, გამწარებულად საროკინი ისევ ჰიათურაში ავიდა. კვაპის თავი დაანებეს, რადგან ახალგაზრდა სტუდენტი დასაუბლად ვერ გამოეტეს. ესეც რომ არ ყოფილიყო, იმ დროს ქვეყანა უპატრონიად იყო და ოთხივე დაზარალებულს რუსეთში გადაეკარგული კვაპის დევერ ტყველად ჩაუვლიდათ და ვეკილების ფულიც დაეკარგებოდათ.

ან რომ ჩამოაკლიდენ გაუფიქლო სტუდენტს? ამ ქვეყანა ვეკილად იხვარის საქმეა.

იმავე ხანებში ვოლკოვის ქვრივს ვინმე ხუხუ ჩიჩია-სგან ნოტარული განცხადება მიუვლიდა. ქვრივმა რომ ის განცხადება წაიკითხა, ელდა ეცა, თვალები მუშტულ აუვარდა, ენა მუცელში ჩაუვარდა, მუხლი მოეჭრა, ჩაიჩოქა და გული წავიდა. მაღლობა უფალსა, რომ სწორედ იმ დროს მეზობელმა—კოლია ცალიძამემ შეუსწორა და მოასულიერა. მოხუცებულმა ქვრივს მაინც ვანჯე ვერ მოსულიყო: თავსა და ხელებს აცანცარებდა, ტუჩებს აცმაკუნებდა და ლაპარაკს ჰლამობდა. ბოლოს ის განცხადება ხელმოკრედ ვადაიკითხა. ვილაც ჩიჩია სწევდა:

„ამა წლის შვიდ ივლისს მე ვიყიდე თქვენი სახლი, ქალაქ ქუთაისში რომ მდებარეობს, ტფილისის ქუჩაზე, კვაკე სილიბისტროს-ძე კვაპანტირაძისაგან, რომელსაც თქვენგან სრული რწმუნების ბარათი ჰქონდა, დადასტურებული ამავე წლის შვიდ ივლისს ქალაქ ქუთაისის ნოტარუსში ანჯაფარაძის მიერ. ვარდა ამისა, იმავე დღეს მე გაესხეთ ნაღდი ფულით ოთხი ათასი მანეთი თქვენ მიერ ხელმოწერილი ვექსილით, რომელსაც ვადა გაუვიდა ამა წლის პირველ სექტემბერს, ვთხოვეთ შვიდი დღის განმავლობაში სახლი დამეცალათ, რადგან მე თვითონ ვაპირებ ჩემვე სახლი ვადმოსვლას, ხოლო სამი დღის განმავლობაში გამინადლოთ ვალი თავის სარგებლით.“

ხუხუ ჩიჩია

სამტრეია.

ხონის გზა, სახლი ძაბული კვაპანტირაძისა.

იმავე საღამოს ვოლკოვის ქერივი განთქმულ ვექსილთან—ტვიჩისათან მიჩანაღდა. ქერივის მდგომარეობა კოლია ცალიტაქემ მიასწავლა ის ვექსილი, თორემ რა ესმოდა კანონების ვექსილობის ავ-კარგობისა სამოცი წლის მოხუცს, რომელსაც აქამდის მხოლოდ ის ჰქონდა გაგონილი, რომ სადღაც არსებობენ სასტიკი მოსამართლენი, უხედურთა მხსნელი ვექსილები, უღმობელი ბრალმდებელნი და „საწყალი, ღვთისგან და ხალხისგან დაჩაგრული კატორღელები“? ან ის რა იცოდა, ან საიდან და როგორ გაიგებდა ვამოყერყეტებული მოხუცი, რომ იმავე დღეს შოლისა დუქანში, ბალახვანის ქუჩაზე ერთად ისადილეს და იქეიფეს სილიბისტრო კვაპანტირაძემ, ხუხუ ჩიჩიამ, ტვიჩიამ და ქერივის მდგომარეობა კოლია ცალიტაქემ, რომელიც იმავე საღამოს მეტის გულკეთილობით და თავაზიანობით იმ ჩანანას რუსის დედაკაცს განთქმული ვექსილის—ტვიჩის კარგებამდის მიჰყვა? ან იმას როგორ დიქებდა, ან გულში როგორ გაიტარებდა მორწმუნე, გულუბრყვილო და უცო-

დეგლი სარატოველი „ბაბა“, რომ სწორედ ხეიჩია იყო სილიბისტრო კვაპანტირაძის და ხუხუ ჩიჩიას ვექსილი, და რომ ის წერილი, რომელმაც დილით ქერივის ფული შეულონა, იმავე დღეს სწორედ ტვიჩიამ დასწერა და გაგზავნა? ტვიჩიამ ვოლკოვის ქერივი დიდის თავაზით, ღმილით და აღურისით მიიღო. ტკბილმა ენამ, ცხელმა ჩაიმ და ვარდის მერხამან ის დედაკაცი სულ დაატკბო, დაადნო, მოხიზლა და ტვიჩიას ხელში ჩაუგდო.

ქერივმა რომ ყველაფერი გაღწეულია და ცრემლით გული მოიჯერა, ტვიჩიამ დიდხანს იდუქა, მერე დინჯად და გულწრფელის კილოთი უთხრა:

— მენანებით, ისე მენანებით, როგორც საკუთარი დედა. მაგრამ მარტო სიბრაღული საქმეს ვერ უშველის. ჯერ ერთი: თქვენ ანარქისტებისთვის იმოდენა ფულით დახმარება გაგაწევიათ. მთავრობამ რომ ეს ამბავი გაგიგოს, ან ჩამოგახიზონენ, ან ციხიბირი აქეთ დაგარჩებათ. ნუ ლელავთ, დამშვიდდით. მეც ვიცი, რომ ნებაყოფლობით არ მიგიციათ ის ფული, მაგრამ ეგ სულ ერთია, მათ თქვენგან ფული მიიღეს და ამით ხელი მოიმართეს. მადლობა შესწირეთ უფაღს, რომ მე წამაწყდით. სხვა ჩემ მაგიერი არ გაჩემდებოდა, სადმე იტყოდა და დაგლუპავდა. ერთ რჩევას მოგცემთ, როგორც ჩემს დედას და ღვთისნიერ აღმძიანს: არსად, არასოდეს, არავის ეგ ამბავი აღარ გაუხიაროთ: გირჩევთ იგი საფლავში ჩაიტანათ, თორემ—ვიმეორებ—არასგზით არ ავცდებთ ან კატორღა, ან ჩამოხიზნა.

ეხლა მეორე: თქვენ კვაპანტირაძისთვის მიგიციათ სრული რწმუნების ბარათი, ე. ი. უფლება სახლის გაყიდვისა. მესამე: მისთვისვე მიგიციათ ოთხი ათასი მანეთის ვექსილი. რაო, ათას მანეთზე იყო ლაპარაკი? ვექსილში არაფერი ეწერა? მოწიფ არა გყავთ? ლაპარაკი ზედმეტია. თუ მაგზე დაუწყეთ დავა, ანარქისტების დახმარებაც

სრულიად საქ. მუშათა, გლეხთა, წითელ-არმიელთა და მატროსთა მეორე ყრილობის დელეგატი ქალბი. პირველ რიგში მარჯვნივ სტანანა შემდ. ახ: ახ. იაგორაშვილი (თელ. მახრ.) გაბარია (ზუგდიდის მახრ.) თალაკვაძე (ოზურგეთის მახრიდან) ეკ. მიხაილოვა (თბილისიდან) ჩარკვიანი (შორ. მახრ.) მეორე რიგში ახ: მებენაშვილი (საგარეჯოს რაიონიდან) თ. ადამიძე (სიღნაღის მახრ.) გორის საკონსერვო ქარხნის მუშა კალი (გორის მახრიდან) კატო მიქაძე (ქუთ. მახრ.) შერმანდინი (ღუშეთის მახრიდან).

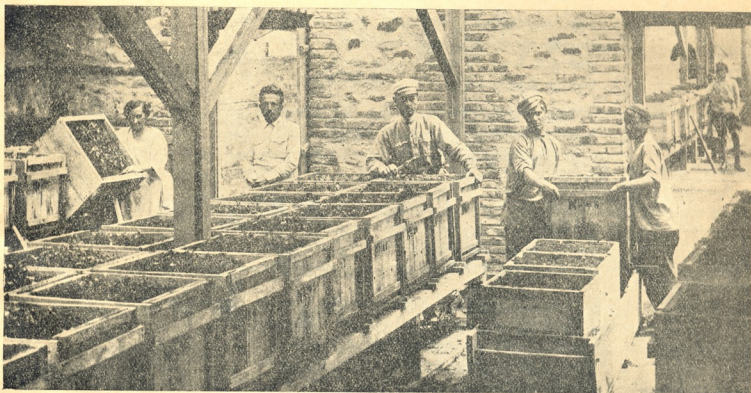
ფეხს გამოჰყოფდნენ, მაშასადამე— ისე ჩამოხზობა, ან ციმბირი. კიდევ დიდხანს აშინა და აფეთა ტვიჩიამ შიშისგან ენადამბული და მიბნედილი დედაკაცი. ბოლოს უთხრა: — ჩემი რჩევა და ღრმა რწმენა ასეთია: მე ვიცნობ იმ ჩიჩიას. იქნება მოვახვრობო, რომ ჩიჩიამ იმ სახლში ერთი ოთახი დაგითმოს საჭირო ავეჯეულობით. ცოტა პენსია გაქვთ. ცოტასაც კერვით ან სამსახურით იშოვით, მეტიც არ უნდა მართხებულა დედაკაცს. დედაშვილურად გირჩევთ დასთანხმდეთ, თორემ სრულიად ხელცალდებრი დარჩებით, რაო, მოიფიქრებთ? კეთილი, მოიფიქრეთ და მობრძანდით, ოღონდ ფრთხილად! არავის უამაოთ ის ამბავი, თორემ... ღამე მშვიდობისა! ძილი ნებისა... აქეთ მობრძანდით..—და ლასლასით მიმავალი დედაკაცი კარებამდის მიაცილა.

ქუჩაში ვოლკოვის ქვრვის შემთხვევით კლია ცა-

— გაიხსენეთ ჩემი სიტყვა, კვაქიკოს დაბადების ღამეს რომ გითხარით. მზემ რომ იმ დღეს თავზე გვირგვინი დაიდვა, ეს იმის ნიშანი იყო, რომ კვაქის ბრწყინვალე და სახელოვანი მომავალი მოუღის მეთქი; იმავ დღეს რომ ალვის ხეს მჭეი დაეკა და ჟონდიას ღუქანიც რომ ეშმაკებმა წააღეს, ესეც იმის ნიშანი იყო, რომ კვაქის მტრებს—ჯგავი აქურობას!—მჭეი დაეკემათ და გულბები ისე დაუსკდებათ, როგორც ის ალვის ხე გახეთქა მეთქი მგებმა. ასე ვთქვი ცხრამეტი წლის წინეთ. არ გამართლდა თუ ჩემისიტყვა!

ყველამ მოიგონა ნოტიოს წინასწარმეტყველება, ყველანი დათანხმდნენ, რომ იგი მართლა გამართლდა. სილიბისტრომ გაიხსენა:

— გახსოვთ ალბათ, რომ ჩვენი კვაქიკო პაწაწობაში ტირილის დროს სულ „მე-მეს“ იძახოდა. მაშინ ესთქვი:

კახლ მევენახეთა „კავშირთა კავშირი“ (მუჯუნანი) სათბური შიგნიდან. ვახის გაღვივება რიხტერის წესით.

ლიქაძე შეხვდა, რომელმაც ძლივს მიიყვანა სახლში. ის საღამო და მეორე დღე ცალიქაძე არ მოჰპოვრებია ავადმყოფ დედაკაცს, რომელიც ხანგრძლივი ლოკვისა, ფიქრისა, ოხვრისა და ტირილის შემდეგ ისევე ტვიჩიასთან მივიდა და უთხრა:

— თანახმა ვარ, ოღონდ ლუკმა პური და ერთი კუთხე მქონდეს იმ სახლში. მომიხერხეთ.

ტვიჩიამ ადვილად და მალე მოუხერხა.

ერთი კვირის შემდეგ სილიბისტრო კვაქანტრიაძემ გაყიდა თავის „სასტუმრო“—სამტრედიანოში რომ ჰქონდა, ხონის გზის ნაპირზე, ზოგი ხაბაკ-ხუბაკით აიბარგა და გადმოსახლდა დიდს, მშვენიერს, მდიდარსა და სუფთა ქუთაისში, საკუთარ სახლში, ტფილისის ქუჩაზე; იგი სახლი მან—როგორც თვითონ ამბობდა—„დიდი, მიძიმე შრომით და სასუთარი ოფლით“ შეიძინა ერთი უპატრონო ქვრვისგან, რომელიც ისე შეიბარა და შეიწყალა, რომ მას უფასოდ კიბის ქვეშ პაწაწინა ბნელი ოთახი მისცა და მცირეოდენი ხს ავეჯიც დაეთმო.

ხუხუ ჩიჩიას მეუღლეს, კვაქი კვაქანტრიაძის ბებიას, პატყვემულ ნოტიოს ახალ საკუთარ სახლში, ტფილისის ქუჩაზე პირველივე ღამეს გაასხენდა:

ეს ბავში არავის აფერს შეარჩენს და მთელ ქვეყანას დეჩემებს მეთქი. აკი მართლდება ჩემი სიტყვა!

სილიბისტროსაც დაეთანხმნენ.

— ვენაცევე ჩემს კვაქიკოს!—დაუმატა კვაქის დედამ ძაბულიან.—სიბერეში ქუთაისში დამასახლა.

— ისიც საკუთარ სახლში.—დაამთავრა კვაქის პაპამ ხუხუ ჩიჩიამ, და სილიბისტროს მიუბრუნდა:—მა, სილიბისტრო! რაღა გაქვს აწი სინატრი? ერთი პრაპოჩიკის ჩინი, პოლტეტი და... მუნჯე უკეთესი მარშალი ქე კილო იქნება საქართველოში?

იმ ღამე სილიბისტრო ძილიშ შფოთავდა, ტოკავდა, იბოინებოდა და იბერებოდა, რადგან სიხმარში თავადანხანურთა მარშალი გახმარაყო, გულზე ათიოდე ვარსკლავი და ჯგავი ეკიდა, მხრებზე ეპოლტეტი უბრწყინავდა და ტანზე კამერ-იუნკერის თეთრი მუნდიარი ეცვა, სულ ოქრო-მკერდით მოქარგული, ხოლო უკან-ნიშნად მეუის ნდობისა და მაღალი ხელისუფლებისა—დიდი ოქროს გასაღები ჰქონდა დაკიდული.

სწორედ იმავე ღამეს მისმა სასიქადლო და სახელოვანმა შვილმა კვაქი კვაქანტრიაძემ ბათუმში ბილეთი იყიდა და გვეით რუსეთისკენ მოუსვა.

მიხეილ ადამაშვილი,

9 ი ა ნ ვ ი ა რ ი.

უამრავ რიცხვით მიდიოდა გულდაჯერებით
 ხალხი მეფესთან, წინ მიქონდათ სურათი მისი;
 უძლოდა მღვდელი, შემდეგ ხატი და შემდეგ ჯვრები
 იყენენ დროშები გამრღვეველნი თოვლიან ცისა.

ყინულ ჰაერში მზე მოსჩანდა ოდნავ, კიაფად,
 გზა შორეული თოვლში იყო მთლად ჩამარხული.
 ქარი მრისხანე გაკვირდა და შეჩერდა სწრაფად
 ამდენი ხალხი: არა ჰყავდა ქარსაც ნახული

იქ იყვნენ ძმები, დები იყვნენ ამხანაგები
 და დედ მამები... ქუჩა იყო მთლად დაფარული:
 იყვნენ ბებრები მოღუნულნი დროთა განგებით,
 და ჰაბუჯები პირტიტველნი და მხიარულნი.

უამრავ რიცხვით მიდიოდნენ ლოცვის გალობით,
 ეთქვათ მეფისთვის, რა მწარეა იმათი ბედი.
 ეთხოვათ მისთვის, რომ მეფური სიტყვის წყალობით
 მიეცათ მათთვის უფლება და რამე იმედი.

შენი გამქურდველ მსახურების დიდ ერთგულებით,
 ოქროთი მორთულ ჯალათების მხეტურ ნებაზე
 ჩვენ დღეს ვსივდებით სიმშლისგან დაკარგულები,
 და არ გვაქვს ძალა, რომ ვიფიქროთ დასვენებაზე.

ჩვენი მფარველი, ჩვენი მეფე, ჩვენ ეხლა გენდა!
 გვისმინე როგორც მამა უსმენს საყვარელ შვილებს...
 მაგრამ იმედი მათი შვებით არ დაგვირგვინდა,
 პასუხი გასცეს საშინელი გულ დაღადრულებს...

შეხედნენ ტყვიებით სიკვდილით და საზარელ ხმებით,
 შეუბრალებლად სჭრიდნენ, ჰკლავდნენ განხეცულნი.
 შეირხა ხალხი და შეჩერდა მკენესარე ხმებით,
 ძირს ეცემოდნენ კივილით და ზარ დაკემულნი.

კრულვა შავ მონებს კრულვა მხეცებს და ძმების
 მკვლელებს
 და უფრო მეტი კრულვა მას ვინც გასცა ბრძანება.
 და თითქოს ხალხის აკენესებას უფრო აგრძელებს
 ქარი, რომელიც თოვლის ფრთებით მოექანება.

ბეგრია მკვდარი, მაგრამ მასთან ერთად მკვდარია
 ნღობა ხალხისა, ეს წუთი მას ემასსოვრება;
 და ყველა მიხვდა, რომ თუ ბედი საოცარია,
 არ შეიძლება მომავალში ასე ცხოვრება.

ჩაქა მზის სხივი, ზოდის ღამის შავი მანტია,
 ზოდო ქალაქს საშინელი, ცივი სიბნელე,
 მხოლოდ აქა იქ მოედნებზე ცეცხლი ანთია
 და სიჩუმეში დარაჯები ითბობენ ხელებს;

და ვილაც სუსტი უსუსური ბავშვის ტირილით
 ლანდივით მოსჩანს, ეშინია და ეცემა,
 მაგრამ სხვა ლანდი მრისხანე და როგორც კივილი
 მოითხოვს მდგრად სამუდამოდ შურის ძიებას.

6. რიბაცკი.

ჰეროსტრატოსი.

წყალს დიდევშმა, როცა შინიდან გამოვიდა. ტორტმინებდა: ფიქრთა ალკოჰოლს გამოეთვრა.

მთვარემ შუქი მიაყენა, ჰარმა ტორტები შემოჰკრა და მოსულიერდა. მუხლი გაუმავრდა. ზიზლით ვადახედა თავის სახლსა, მიდამოს და გზას გაულგა.

მიდიოდა ალალ ბედელ. მიდიოდა და თან ბუტბუტებდა. ბუტბუტებდა და მუშტით ქვეყანას ემუქრებოდა. ემუქრებოდა და კბილებს უღრჭუნდა.

გზადაგზა ბოძიკობდა და მუხლებს იმტრევდა.

ულაბურებში გავიდა, შეჩერდა და მიტოვებულ ქალაქს მიუბრუნდა.

— ლოდებით საცხეც! ლოდებით საცხეც სოფელო! ამოსაბუტო! — დაუყვარა მრისხანებით, — საარაკო საქმეს დაგმართებ!

ატაცებულის სისწრაფით სამოსელი გაიძრო, ატაცებულის სისწრაფით ნაფლეთებდა აქცია და გამოვიღო გზისკენ გადისროლა.

— წაიღე! წაიღე უკანვე! წაიღე ეს შენი ფარტინა, ადამიანთა ბუნავო! დაუნდობელო! სულის ჯაღათო! შიშველი გამოსულუფარ ბუნების წაილიდან და შიშველივე დავეზრუნდები!.. კორესს და ჰრიონ, მშობლიო მთებო! თქვენ კალთებს აფარებს თავსა ჰეროსტრატოსი!.. დაღუშდა და კლდე-ღრეებს გადაერია.

II

— იცი? გაიგეთ? — ეკითხებოდენ ერთმანეთს ეფეცლები. — ჰეროსტრატოსი აღარსადა სჩანს!

— ჰო, მართალია, აღარსადა სჩანს. ორი დღეა ეძებენ და ვერ უპოვიათ.

— ნეტა რა თავს იცხებუბენ?.. მე თქვენ გითხრათ, ერთი დიდებული ვინმე დაკარგულს... ცეტი! მთლად გადარეული!

— მაგის კი რა მოგახსენო, მაგრამ, საწყალი, ცოტა დონეზე რომ არ იყო, ეს მართალია.

— ცოტა კი არა ძალიანაც არ იყო დონეზე! რა ბოდიშსა ჰხდ?

— სწორედ რომ ძალიან არ იყო დონეზე. ამ ბოლო დროს სულ კაისტროსის ნაპირებთან ვეზდავდი მარტოდ მარტო მჯდომარეს, თავისთვის მოლაპარაკეს.

— მეც ვეზდავდი, მეც! ჰა! ჰა! ჰა! ჰა!.. ალბად თავის გულის ნადებს მდინარეს თუ უზიარებდა!

— ანა რაღა თქმა უნდა? რაღა თქმა უნდა? მაშ ვინ მიუხეცდებოდა ადამიანთავანი იმის თავიდან გამომდინარე დიად აზრებსა?

— ჰა! ჰა! ჰა!.. ჰა! ჰა! ჰა! ჰა!.. ალბად დიდებულ აზრებთან ერთად თავისი დიდებული თავიც კაისტროსის ტალღებს თუ გაუზიარა!

— ალბად რომელიმე კაისტროიდი თუ შეუყვარდა, ჰა!

— ალბად, ალბად!.. ვინ იცის ეხლა კაისტროიდების სასახლეშიც კეთიფოს!

— ჩემმა მტერმა იქეთოს ის!.. ვინ იცის რამდენი ლამი აყლაბა კაისტროსმა!

— რათ დაციინით? მიცვლებულის აუფის თქმა არ არის მართებული.

— შენცა ერთი!.. გამოვსარჩლა ვაგბატონი! ნეტავი სხეაც ბეგრი იმისთანა დალაშის კაისტროსმა!

— ლონდაც, ოლონდაც!.. ის უბედურცი, ისა!.. იცი? თურმე, აპოლონის ტაძრის აგება რომ განიძრახა ჩვენმა ქალაქმა არტემისის ტაძრის გეგმით, თავის გეგმა წარადგინა, ამითი იხელმძღვანელთ, უკეთესი გამოვიო.

— არტემისის ტაძრის იწყებულა?.. ჰა! ჰა! ჰა! ჰა! ნამდვილი ტკუის კოლოფა ყოფილა!

— დიხს კოლოფი ყოვილა, მაგრამ ცარიელი! აფსუს ხერსიფორნ, აფსუს! ვინ გიწუნებდა ნამოქმედარსა და! არტემისის ტაძარზე უკეთესი არც უწინ ყოვილა და არც მომავალში იქნება.. ის მიღწევა მწვერვალამდე, მწვერვალადან ჩამოვარებულა შეიძლება.

— ის იკ ამბობდა, მწვერვალი არ არსებობსო. ან თითქმის უჩერებელი დაუსრულებელი სვლაა ზეფითკენ, ან უჩერებელი დაუსრულებელი გორება უფსკრული-საკენაო.

— ჰა! ჰა! ჰა! ჰა!.. რა უთქვამს და!.. მაშ, ალბად, ეხლა აჩრდილთა სამეფოშიაც თუ მიგორავს უფსკრული-საკენ მაგ აზრის პატრონი?..

— ალბად, ალბად!.. ჰა! ჰა! ჰა! ჰა!..

კვირაზე მეტი იარა მითქმა-მოთქმამ, ჰეროსტრატოსის დაკარგვის გამო ეფესოს მოედანზე, ბაზარსა და ქუჩებში, დუქნებსა და ოჯახებში და ბოლოს მისწყდა.

III

დილა იყო, როცა ვინმე ჰარმოდოსი ვინმე ჰელანიკოსს შეხვდა.

— ოოო, მეგობარო ჰელანიკოს! ჰელანიკოს!

— ოოო, ჰარმოდოს! ჰარმოდოს!

ამ შეხახებას მაგარი ხელის ჩაზრთიფეა მოჰყვა: ერთი ნაცნობი მეორეს აევიატა.

— იცი, ჰელანიკოს? ჰეროსტრატოსი უნახავთ!

— რას ამბობ? მართლა?

— ვითომ არ იცის!

— არტემისის გეფიციები, არ ვიცი!

იცოდა მაგრამ არ ამხელდა: ამხანაგისაგან ვარიაცის მოელოდა.

— მაშ არ იცი?

— აპოლონის მადლმა, არ ვიცი.

— მთელა ქალაქი კი ლაპარაკობს და!.. მართალი იყო, წინადლით, საღაშოს ჟამს ვილაკას ენახა ჰეროსტრატოსი, ქალაქში ამხავი მოეტანა და დლით ქუჩებმა, ბაზარმა, დუქნებმა, მოედანმა და ოჯახებმა უკვე იცოდნენ.

— მაშ მე ჰელანიკოსი არ ვიყო, თუ ვიცოდი! ჰარმოდოსი დარწმუნდა, თუ არ დარწმუნდა ჰელანიკოსის სიტყვებში, ეგ ძუსმა უწყედა, მაგრამ ამხავს რომ მოჰყვა სიამოვნებთ, ამას კი სახე უმტკიცებდა.

— წარმოიდგინე, პანად ქვეულა ჰეროსტრატოსი!

— რას ამბობ?

— ჰო, მე და ჩემმა ღმერთმა! პანად ქვეულა. თავზე რქები შეუმჩვება პანფოსსა და ცხადად დაუნახავს, რომ ფეხები თხისს ჰქონია.

— ჰი დიდება შენდა ძეუსო და არტემისი ეფესის მფარველო!

— ჰო მე და ჩემმა ღმერთმა მართალია!.. თურმე ნიმფებს ეარზიებოდნენ.

— მერე? კულიცა ჰქონია?

— სწორედ, თხას რომ აქვს ხოლმე, ისეთი.

— ერთი უყურე იმას და! უყურე ერთი რა ბედში ჩაგარდნილა?

— რა? შეგშურდა?

— შეგშურდა, მამა?

— რა არის აქ შესაშური? მინცა და მინც რა ძალიან სასიამოვნოა თხის კული და ფეხები?

— შენცა ერთი, მომიყვები!.. რქები, თხის კული, თხის ფეხები კი არა, ვირის ყურებიც რომ გამომებას ძაღლის კულთან ერთად, თავს არ დავინანებ, ოღონდ ნიმფებთან მამულები და დრო მატარებინა!

ნაცნობები დაჰპორდენ. ჰელანიკოსმა მოედინსაკენ წასვლა დააპირა, მაგრამ ვინმე მეტონმა შეაჩერა.

— ჰელანიკოს, იცი ახალი ამბავი?

— ვიცი, ვიცი? ჰეროსტრატოს ვირის ყურები გამოჰმამია!

— რაო? ვირის ყურებიო?!

— ვირის ყურები, თხის კული, თხის ფეხები... რქებიცა.

— მერე, ცოლი რომ არა ჰყავდა, ვინ გამოაბამდა რქებსა?

— რას ამბობ, სულელი! ცოლი რად უნდა, როცა ორიადები, აღსეიდები და სხვა ნიმფები ეარზიყებიან? ნახვამდის!

— დაიცა. მე იც ასე მითხრეს, ჰეროსტრატოს კენტაუროსად ქცეულაო. პამფოსს გამოსდგომია. პამფოსს შინ გულხვებუებით მოვადიხილა.

ჰელანიკოსმა თვალზე აქეცია.

— კენტაუროსადიო?

— ჰო, კენტაუროსადიო. ნახვამდის.

— დაიცა, მეტონ, დაიცა! მერე რომ კენტაუროსად ქცეულა?

— მერე და აკი გითხარი: პამფოსი დაუქერია და თავისთან წაუყვანია. ნახვამდის.

ებეიოსმა გამოიარა და გაშტერებულ ჰელანიკოსს ხელი წაჰჭრა.

— რას დგებარ? წამო გამოიარე!

— დაიცა, კაცო! რა დროს ეგ არის? კენტაუროსს პამფოსის ნაცულად პამფოსის ცოლი გაეტყინა? ლამაზი ქალია.

— ავრა, ჩემო კარგო, ზოგს ქმარი მოსწონს, ზოგს ცოლი. ან შერე რა გენადლებო? „პამფოსი თუ გაუტაცანია, პამფოსის ცოლი მამ შენ დაგჩენია“ წამო მოედანზე, იქ ბეგრს სხვა რამეებსაც გაიგებ.

ებეიოსმა ჰელანიკოსი მოედინსაკენ წაიყვანა.

მოედანზე აურხაური იდგა: ხალხი ჯგუფ-ჯგუფად დაყოფილი და ჰეროსტრატოსს თევჯადსაველს გადასცემდენ ერთმანეთსა.

სალამომდე ჰეროსტრატოსის მეტამორფოზის ამბავი საესებით შემოწმებულ და დამტკიცებულ იქნა.

IV

ლამეს, ბნელს, ქალბრა ეპარებოდა და დარაჯებს თვალემდე ძილის პრეტელი ფრთები ეფარებოდა, როცა არტემისს ტაძრის კვლდებთან აქა-იქ უჩინაური ციციანთელები აბჟუტდენ. აბჟუტდენ და გაიზარდენ, გაიზარ-

დენ და ალის ყლორტებად დაიჭიმენ და დაიჭიმენ და ნიაზე ქანაობა დაიწყეს, შუქის კალოები აათამაშეს, სიგრძე სიგანე მოიმატეს, მულავეები გამოიბეს, მზარი მზარს გადასდეს და მოგუჟუნე წითელი ფერხული ჩააბეს.

ტაძრის კვიპაროსნი აპარპალდენ.

წითელი ფერხულანი ვინმე ტრიანლებდა. წელი და მენჯები თხის ტუავით დაფურნა. წამსა და წამსა ალაგდან ალაგზე გადდიოდა და კვარის ნახეხებს ცეცხლში ურგვდა, ანთებდა და არტემისის სავანის ბანზე აგდებდა, სანათურებში ჰყრიდა.

ძილით ძლეულნი ტაძრის დარაჯნი დაფეთიანდენ, გამოიღვიძეს და ცეცხლის დანახავზე ყვირილი ასტებეს... ქალაქიც ახმაურდა.

მოვიდა ხალხი, მოვიდენ ქურუმნი, მოვიდენ მამასახლსნი.

თხისტყავიანმა ხარხარი მორთო...

— პანია, პანი!

— პანია! პანია!

— პანი! პანი!

გაისმა ძხილი და სიტყვა პანმა ბროზში მოგზაურობა იწყო. პირიდან პირში გადავიდა, რივიდან რივში და ბოლოს სადღასაც, რაღაც საიდუმლოების ძალით კენტავროსად იქცა.

ბეგრი შეშინდა და უკან დაიხია.

პანადნობილმა კი ხარხარს უმატა და თავმოყრილთ მკვრები მოუღერა.

— ეპ! მამასახლსნი! ქურუმნი! სისხლის მსუტავნი! სულის ჯალათნი! ეპ! ევესელნი! რიყის ქვებო! ლოდები! ვერა ხეირობს თქვენში ვარდა სულნელი, მზის სხივის მოყვარული, ვერა ხეირობს, ვერა! ვერც იხეირებს! მეტრის ბური ედება, ქანება და კვდება... ამას მოგითხრობთ მე! ჰეროსტრატოსი..

— ჰეროსტრატოსი! ჰეროსტრატოსი! — გაიმორეს მამასახლსთ, ქურუმებმა და ხალხმაც ბანი მისცა.

— დაიხ, ჰეროსტრატოსი! შურსა ეძიობ!.. თქვენ ლამპარი დამიქრეთ სახელისაკენ, მე ჩირაღდანი გავიმართე!

— შევიყრათ! შევიყრათ! ეწამოთ! წამოვიგრვინა რბომ და ჰეროსტრატოსისკენ ტალა ისროლა... დამნაშავე დააპატრეფს.

V

მეორე აზის სანაპიროები აქოთქოთდენ: არტემისს ევესელს ნანგრევებში უხდებოდა თავის შეფარება. ქალაქი ქალაქს სამიძიარს ეუნებოდა და ჰეროსტრატოსის ნამოქმედარის მიზებს ძიობდენ.

ევესოსს ძვირფასი სამკაული წაუხდა და თავპირი ამოსტერიოდა და მცხოვრებლები კბილებს ილესდენ და საარაკო სასჯელს იფრინებდენ დამნაშავესთვის.

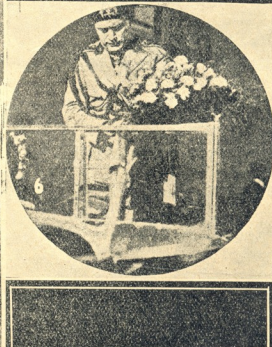
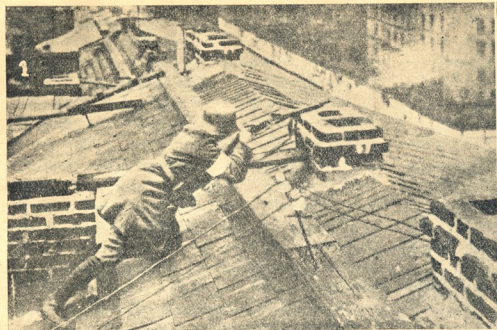
განსჯის დღეს ყველამ მოედანს მიაშურა. გულის მოსფხანად ყველამ თავისი თქვა.

— ვალი სიკვდილი ცოტაა იმისათვის.

— დაიხაც რომ ცოტაა! უნდა ჯერ გავარავრებულ რკინის სკამზე დაფიცავ, რომ პანის კული მოხერჯოს... ზოგს ისეც პანადქცეულ დამიანად მიაჩნდა ჰეროსტრატოსი...

— რაო? გახურებული რკინის სკამიო! უნდა ცოცხლივ სულ ასო-ასო დავანაწილოთ!

— ეგ ხომ თათლი იქნება! უნდა ცოცხალს გახურე-

1) კომუნისტი ჯარისკაცი, რომელიც დრეზდენის გაბეგობის შენობის საბურავიდან, თოფს ესვრის რეინსერის პატრულებს.
 2) მ. ცეცხერი, საქათონის ყოფილი მთავრობის თავმჯდომარე. 3) ქემალ-ფაშა (უკანასკნელი სურათი) არჩეული სრულიად ოსმალეთის მეფლის თავმჯდომარედ. 4) გერმანიის ყოფილი კრონპრინცი. 5) ლიდი ჯორჯი და მაიმუნი. 6) მუსოლინი ყვავილებში. 7) ბონარ-ლოუ, ახლად გარდაცვალებული ყოფ. თავმჯდომარე ინგლისის მთავრობისა.

ბული შამფური პირში ვაძგვროთ და ლაჯების უკანაში გამოვყაფინით წვერი!

— არა! უნდა ლაჯების უკანაში ვაძგვროთ, რომ, სანამ პირში გამოუფილოდეს, სულ ვაიმე დედაო, იძახოს, თორემ ისე, როგორც შენ გინდა, მარტო ერთ დაყვირებ. ს. გავიგონებთ.

— არა, არა!.. არა ეგეც ცოტაა! ცოტაა!
— მართალია, მართალი! ცოტაა, ცოტა!
სასჯელების დასახელების შეჯიბრება გაიმართა, განუწყვეტელი ყაყანი გაიბა. შეჯიბრებას ამა თუ იმ სასჯელის უკეთესობის დას. ბუთებაც მოჰყვა მეტი სახელეუბის წამომხებებით. ერთმანეთს ისიც გაახსენეს თუ ვინ ვის ცოლს სწყალობდა, ან ვისი ცოლი ვისა სწყალობდა.

საქმე გაშვავდა. მუშტები შემოიქნიეს და ჯოხები ამართეს.

— ხომ არ გინდა ე მე გოგრიდან შამანი გადმოგაღინო?

მსაჯულთა ბრძანებით დამნაშავეს თვალწინ შამფურები დაახურეს.

— არ გვეტყვი ნებით, ძალით გათქმევენებთ.

შამფურების რიგმა ადამიანის შიშველ ტანზე ზოლების რიგი გამოსახა. ჰეროსტრატოსის სახე სიმწარის ნაოჭებად დაულავდა: კენესა აღმოხდა.

მსაჯულთა ბრძანეს და შამფურები მოაშორეს.

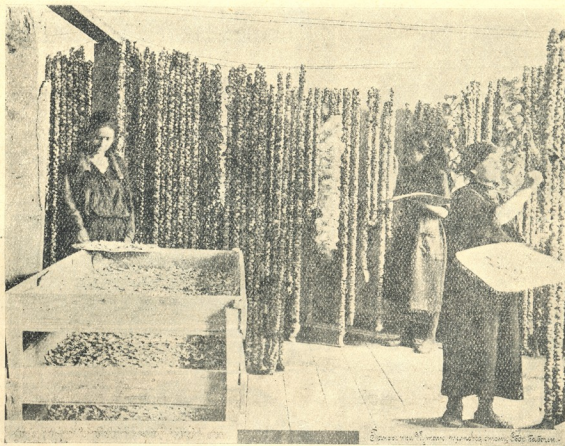
— იტყვი თუ არა, რათ გადასწვი არტემისის ტაძარი, ქვეყნის თვალთ?

ჰეროსტრატოსმა ვაზხარულის ხმით ჩაიხარხარა.

შამფურები შიშველ ტანზე ისევ აშიშხინდნენ, მეორე რიგი ზოლებისა ვადავლეს. მეორე რიგს მესამე მოჰყვა, მერე მეოთხე, მეხუთეცა და დამნაშავეს მაინც ვერა ათქმევინეს რა.

მსაჯულთ წამება შეაჩერეს და დუმის მიეცნენ: ამოემა იგრძნეს.

ჰეროსტრატოსმა დაცინით გადახედა.

გზნაფი ქეთაისის მებარეშუმეობის სადღურში. პეკელის აკრეფა.

— აბა, ერთი მოდი! მოდი რაღა! ისეთი დაცხო რომა ფეხზე ვეღარ დადებ, შე კანკურა შენ!

ჯახანი გაისმა. ადამიანს გული შეუწუხდა და დაეცა.

— კაცი მოკლა, კაცი!

— მოკლა და ეგეც მოკვდება! უკან გაეყაულე!

ჩემი ძმის სიკვდილს განა შევარჩენ?

ჯოხმა მეორის თავზედაც დაიჯახუნა და მესამისაკენ გაინავარდა, მეოთხისამ აიკლინა და მეხუთისას კოპი დააჯდა. ჰეროსტრატოსი დააეწყვდათ. ნათესავი ნათესავს ეშველებოდა და ჯავრისა ყრილობდა.

ჰეროსტრატოსი კი ამ დროს ქალაქთა შეერთებულ სამსჯავროს წინ ეგდო ხელფეხ ვაკრული. პირმოღუშული, მდუმარე მერიდლურად იყურებოდა. მსაჯულნი ჰკითხავდნენ, პასუხს არ აძლევდა. დროდღრო მაგრა მოკრულ ტუჩებს სარკასტიული ღიმი უქვიავდა.

— მე კიდევ დაგამარცხებთ! მიჰმართა მისუსტებულის ხმით ეფესელთა წარმოზადგენლებს.

მსაჯულთ კრებული სმენად გადიქცა.

— მე კიდევ დაგამარცხებთ! — გაუმეორა ჰეროსტრატოსმა თვალში ამოღებულ წვერებს სამჯავროსას. — ეს ჩემი მეორე გამარჯვებაა თქვენზე, ეფესელებზე! ოოო, ძნელი ყოფილა უღვლებალქურვილის ბლაგვი გონების დამარცხება! მაგრამ მაინც ვეღარსე, ვერაფერი წამება ვერ გამომტებს, თუ ჩემი ნება არ მოისურვებს. ჩემი ნება ქედღურელობა!.. თქვენ მეკითხებოდით, მე პასუხს არ გაძლევდით, არ მეკითხებოთ და ნება ჩემი მიკარნახებს პასუხი მოვცეთ. ჩემი წუთები დათვლილია და ვეშურები...

— მინდოდა მეც შემემსო სამშობლო ქალაქი: ძალსა ეგრძნობდი. ეფესოს მრავალწინაგოვანი თვალთ დადამშვენებდი, მე სახელს მოგიპოვებდი უღვეშუქიანს... ოოო!

რომ იცოდეთ რა საზიზღრები ხართ მავ თქვენი უტვილო სიცილით! რომ იცოდეთ, თქვენი დღეში ღიშასაც არ მიიკარებდით ტურებზე!.. და, მე ვეძებდი სახელსაც, საუწყუნეების ბატონსა, შთანთქმულს!.. სამაგიეროდ ეფესოსაც მეტს შნოს შეეძენდი. მაგრამ, ვინ იცის, რამდენჯერ მიუღღებ ბოლო ჩემს მისწრაფებებს... ქალაქის ასულობით ნაგროვ მტკერში ჩაფლუნნი გზას არ მაძლევდით, კორიანტელთ სუნთქვას მიკრავდით და თვით თქვენს ქებულს ტაძარს არტემისის ფერს უკარავდით. გეუბნებთ გზას არ მაძლევდით, რომ ფართოდ გამეშალა ფრთები!.. ყველას არტემისის ტაძარი გეკერათ პირზე, სხვა დიადი რამ ვერ წარმოგედგინათ. თქვენი გონება შელოცვილივით ერის წვრტლის მისიერებოდა და ახალს ველარ ჰქმნიდა. მე კი ავეცილდი სულსმთნაგავს ჯადოს და მრავალი მშვენიერება დაეინახე. დაეინახე და მათი ხორცშესხმა მოვიწინაღინე. ჩემი გონება ვაფეთცივით ამუშავდა, ვქმნიდი დიად შენობებს აზრით, ვხაზავდი და გილდენდით. თქვენ სიცილად არა ვყოფილხართ. წარამარა არტემისის ტაძარზე მითითებდით, არა არის რა ვარეშე მისი მშვენიერებისაო, არტემისის ტაძარი ჩემს წინ ჩემ მშავეროდ აღიმართა, დიდებისაკენ არ მიშეებდა და შევიძულე. შევიძულე და გადავწყვიტე საშინელი შერი მეძია და ვიძიე კიდევ. ტაძარი მოესქდა და ამ მოსპობით თვით ტაძარსვე მოვაპოვებინე ჩემთვის სახელი მარადიული. ეს იყო ჩემი გამბარჯევა თქვენზედაც, დაობებულნი! გამბარჯევა პირველი და დიადი. თქვენ ხელს მიშლიდით, მაგრამ მე მაინც მივალწიე ჩემ საწადელსა. ჩემი სახელი ეხლა დროს ვარეშეა, უტრობელია... სხვასაც ვაფუხსენ გზა დიადი, სხვასაც!..

ჰეროსტრატოსი შეჩერდა, კუნთები მოუღუნდა და ისე ვააშტერა თვალები, თითქოს უკვე აჩრდილთა სამეფოსკენ ქნა პირით, გონება დაკარგულს დაემსავისა.

მსაჯულნი შეჩოქოლდენ, მითქმა-მოთქმა ვამართეს.

— რას იტყვი, თეოპომპოს?

— რასა და იმას, რომ სულთ ავადმყოფი ყოფილა. პატარა კაცუნა ვანდიდების სურვილით შერყეულა.

— არა! ეგ ტყუილია! აქ შერყევაზე ლაპარაკი არ შეიძლება. ჰეროსტრატოსს სრული ჭკუით უმოქმედნია. ეძებდა სახელს და მოიპოვა სახელი.

— მართალია, მართალი! აქ შერყევა უნდაგო. ჰეროსტრატოსს შეგნებულად უმოქმედნია ბოროტ საქმეში და სანამ სული პირში უდგა სიცილით უნდა დაისაჯოს.

— ე სიცილით ხომ თვითონაც მოკვდება ამისთანა წამების შემდეგ. უნდა დაისაჯოს ისე რომ სხვამ აღარ გაიმეოროს მაგისი საქმე.

— ეგ უკვე დასჯილია, მაგის სახელს ზიზღით იხსენიებს ჩვენი ხალხი და ზიზღითვე მოიხსენიებს კაცთა შთამომავლობა საუკუნეთა სარბიელზე.

— ეგ კრუ იმედია. ვინ იცის, კაცთა შთამომავლობა რას იტყვის მომავალში დროთა ტრილის ზეგაღვლით! უნდა დანაშაუვის სახელი გაუქმდეს მომავლისთვის: უნდა აიკრძალოს ჩვენში მაგის სახელის ვახსენება.

— მე ვიმეორებ მაინც, რომ ჰეროსტრატოსი ჭკუაშერყეულია, ან თუ არ არის უნდა ჭკუაშერყეულად გამოგაცხადოთ და შთამომავლობას ჭკუაშერყეულის ადამიანის ნამოქმედარად გადაეცემა არტემისის ტაძრის გადაწვა. აბა, მითხარით ვისთვის რა არის აქ სასახელი?

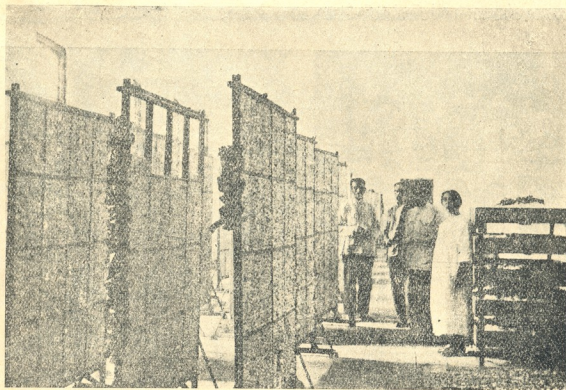
— მაგავს ვერავინ დაგეთანხმებთ, თეოპომპოს! უნდა აიკრძალოს აუცილებლად ჰეროსტრატოსის სახელის ვახსენება. გონზე მოვიყვანოთ თვით ჰეროსტრატოსიც და ვაუწყოთ ეს განაჩენი. დეე იკოდეს რომ მოკვდება და სახელი თანვე გააწყვება. ეს იქნებოდა დამნაშავესთვის დიდი სასჯელი, უძლიერესი თვით სიცილზედაც!..

მსაჯულთა კრებულმა განაჩენი გამოიტანა.

ჰეროსტრატოსმა თვალები აამოძრა და სიხარულის შემქმა გადაჰკრა.

— გონზე მოვიდა, გონზე! გამოუცხადოთ.

— ჰოი, ჰეროსტრატოს! შენ სრული ჭკუით ჩაიღინე ბოროტი საქმე და შენა სახელი აჩრდილთა სამეფოში თან გამოგვება, აეო სულ! სიცილით დაეჯიჯი ვინც

გონაფი ქუთაისის მებარეშუმეობის სადგურში, პარკების ჩაწობა არუბებში.

ამის შემდეგ სახელე ჰეროსტრატოსს გაიმეორებს და ან შენს ამავეტე ილაპარაკებს!

ჰეროსტრატოსს ბოროტმა ღიმივა ვალურბინა პირის ნაპოპზე.

— ჰოი, თეოპომოს! მე გონს ვიყავი და მესმოდა შენი სიტყვები... შენიც და სხვისიც... შენ შეურაცხე... არც კაცუნა ვარ, არც ჭკუთყრევეული... სიმართლის ძალთა ვადავინადონ სამივეირო... მსაჯულნი, თქვენ მართალი ხართ, დაიხ სრული ჭკუით გავანადგურე არტემისის დიდი ტაძარი. წამებმაჲც კი ვერ დაძვებანა ვერ წამართვა ჭკუა გონება... მე განაჩენი არ მადარდებს. არ გამეყება აზრდითლ სამეფოში ვავრი: ვერ ერთი თვით განაჩენი იმეორებს ჩემს სახელსა, მერე ხომ ხალხსაც უნდა ემცნოს დადგინილება ვასათობილბელად? მაუწყებელი ვაიმეორებს ჩემს სახელსა. მესამე კიდევ—მრავალთა ვული ჯიბე არის დაცხაბებული, საიდუმლოს ვერ შეინახავს და ჩემი სახელი საუკუნოვებს ვადავიბეჯებს და იბატონებს!.. იბატონებს!.. მე ვავიმარჯვე!.. ვავიმარჯვე!.. ჰოი, თეოპომოს! სრული ჭკუით ვადავებუჯე... გვანანდვურე...

ჰეროსტრატოსს ხმა წაერთვა და ახრიალდა. სიკვდილში ნადალს გვამს მახვლი დასცა.

მეორე დღეს ქუჩებში და ყველგან ეფესელები ერთმანეთს, პირზე ხელს აფარებდნენ, ერთმანეთს აფრთხილებდნენ ჩურჩულით: სუთ! სუთ! ხმა!.. ჰეროსტრატოსის სახელი არ ახსენით, და სახელი ჰეროსტრატოსი ჩურჩულით წამდაუწყებ მეთრდებოდა. სახლებში დღეები ბავშვებს აწინებდნენ საიდუმლო ხმით, გაჭმდით, თორემ ჰეროსტრატოსს მოგიტაცებთო.

VI

ხანმა გაიარა. მცირე აზიის სანაპიროების ქალაქებმა მოიწვიეს ხუროთ მოძღვარი დინოკრატოსი და არტემისის ძველი ტაძრის ნაშთებზე ახალს დაუწყეს აგება საერთო ხარჯით.

შენობა ნელ-ნელა იზრდებოდა. ხუროთ მოძღვრის თხოვნით ახლოს არაგის აკარებდნენ.

ეფესელები შორიდან უცქეროდნენ ტაძრის აშენებას და თავს აქნებდნენ, შევიდნენ არ იქნებო. ჰეროსტრატოსს გუნებაში წყევლა-კრულვით იხსენიებდნენ. ზოგი გუ-

ლის მოსაოხებლად თავის წყრომას ჰეროსტრატოსზე ურთიერთ შორისაც ამხელდნენ და არტემისის სავანის გამანადგურებელის სახელი არა ქრებოდა, საუკუნეებისათვის ინახებოდა.

დამთავრდა ტაძარი, ზემი მივარიან დამეს უნდა ვადავხანათ. ხალხმა მზიურე იწყო დენა ტაძრისაკენ. ჩაქრა მზის შუეი და ბინდ-ბუნდს არ დასცალდა რიგინად ქალაქზე ვალა: ცის კიდურზე მივარე ვადმოვდა პირბადრი და არემარეს შეტოსანი თვლი მოაპკრო. ახალ სამლოცველოს მუშებმა აქა-იქ დარჩენილი ხარაზოები ჩამოაშორეს. ხალხი მდუმარებით იცქირებოდა. მივარე ვადმოვიარა ცის კაბადონი და ტაძარს ზენიტდიან ჩამოხედა. ტაძარი აქა-იქ ვადმოკიდულ ჩრდილებით რიდე ვადახილ დედოფლათ ევლინებოდა მაყურებლოთ. ხალხი მდუმარებით ახალ შენობას ძველს ადარებდა. ტაძრის ნაკეთები რიგინად ვერ შეეგარნო და მსჯავრს ვერა სდებდა. ზემი ვეუვლილობდა.

ღამე ვატყდა. მივარე ზენიტს მოსცილდა, ცისკიდურის მერე მხარისაკენ ვადავეშა, უკანასკნელად ვადავლო თვლი ტაძარსა და ჩამოაღა. ღამის ბინდები ათამაშდნენ. ტაძარი ფანტასტიურ ლანდალ იქცა. ღამის მივევლი ნერვიულობამ შეიპყრო. წამდაუწყებ თვლები აღმოსავლეთზე უწერდებოდათ. ჰელიოსს მოელოდნენ. ეოსმა ვამოილიცა და ვარდისფერი სახე დაანახა ყველასა. ჰელიოსმა პრიონზე ეტლი აშაქანა და არტემისის ახალ სადგომს უხვად ვადმოაყარა ოქროსფერი თაიგულები. მარმაცილოები აელვარდნენ და ტაძარი ნათეოში ვაცხებია. თავისი სრული სახე ვამოიჩინა. თამამი ნაკეთები ზღაპარსა ჰქმნიდნენ. ახოვან სეეტებს ორმოცი წყროთის სიმაღლეზე ავზინათ თავისი ტვირთი და მედიდურობდნენ. ეფესელი ვული აუტოკდათ აღტაცებით და ამბაუროდნენ.

- ჰელიოსმა თავის დას ახალი სავანე მიულოცა.
- ჰელიოსმა ქება შეასხა ახალ შენებებს!
- ამბობდნენ აქეთ-იქიდან.
- ზემი ვაცხოველდა.
- ჰეროსტრატოსი მართალი ყოვილა! — ვაისმა უნებურად წამოსროლილი სიტყვები სეეტების ჯარის წინ და

აბრეშუმის პარკის ცენტრალური საწყობის მუშები სამტრედიანში „ეკავშირისა“.

ახლო მდგომით ყურები აცქვიტეს აკრძალული სახელის გაგონებაზე.

ატყდა მითქმა-მოთქმა.

— ვინ არის?

— ვინ ახსენა აკრძალული სახელი!

— ხომ არ გადარეულა?

— ციდან ხომ არ არის ჩამოეარდნილი! თუ სახელი

ახსენა, განა განაწენი კი არ ეცოდინებოდა?

— ვინ არის, ჰა? ვინ არის?

— აქაური არ უნდა იყოს.

— სახელი რომ სცოდნია!

— რა ახალგაზრდა!

— რა ლამაზია!

— ნამდვილი ჰელოსია!

— კითხრა უჭირავს ხელში, მგოსანი ყოფილა!

ჰო, მგოსანია! იცით რა მშვენიერი ლექსები მითხრა გუშინ გზაში? როგორ უკრავს ახლა კითარასა!

— რა დავაშავე?

— თქვენ ახსენეთ სახელი, რომლის გახსენებისათვის სიკვდილით ისჯებიან.

— რა სახელი?

— მე ამას ვერ ვიტყვი, აკრძალულია.

ორფელსმა თითზე იკბინა: გაახსენდა თავის მამის დღიურები. გაახსენდა თავიდან ბოლომდე იქ წაკითხული, ამბავი ჰეროსტრატოსზე და თავჩაქიდული გაჰყავა მოწესეს.

ბევრმა სიბრალულით გააყოლა თვალი ახალგაზრდას, ნეტავი რომელმა ბოროტმა სულმა ათქმევინაო. ბევრმა გულში ჰეროსტრატოსის მტკიცება—ლაპარაკი მოიგონა, არ არის მწვერვალი, არის გაუთავებელი სვლა ზევითკენ და გაუთავებელი გორება უფსკრულისაკენო. სიმახინჯეც და მშვენიეაც უსახურონი არიანო. დასტკბით უკვე შექმნილი მშვენიებით, მაგრამ თვალს კი ნუ დააბრმავებინებთ, ჯერ არ შექმნილი მშვენიეაც ეძიეთო

საქუჩაზე. ნახატი დ. ქუთათელაძის

— მერე და არ გამოჰკითხე ვინაობა?

— მაგისმა ხელოვნურმა მღერამ, დაკრამც ყველაფერი გადამაიწყებინა. სახელი კი ვიცო, შეხვედრისას მითხრა, ორფელსი მქვიანო.

— ყმაწვილო, ყმაწვილო! რა გაუფრთხილებლად მოიქეცი?

ახალგაზრდა მეკითარეს, არც კი მიუხედნია შეკითხვაზე, არტემისის ტაძარი მთლად დაჰპატრონებოდა მის გრძნობა-ვინებას, კითხრა ასწია, ხელი ჩამოჰკრა.

— უყურეთ, უყურეთ უნდა შეაქოს ტაძარი!

— ვაიმე! მოწესე მიუახლოვდა! დაიქურს.

— ნეტა ე საყოდავი რას მოდიოდა აქა?

— მთელი მიღეთის ხალხი აქ არის და ეგ რატომ

არ უნდა მოსულყო?

მოწესემ ახალგაზრდა მგოსანს ხელი წაავლო!

— ყმაწვილო, თქვენ შეპყრობილი ხართ!

მგოსანი შეკრთა.

მოაგონდათ ჰეროსტრატოსის გეგმებიც და ახალ ტაძართან მსგავსება ნახეს. დინოკრატოსსაც ჰეროსტრატოსის ნათქვამი ნაციები გამოეძენა შენობისათვის. მოაგონდათ ვაზიარეუბა ჰეროსტრატოსისა და ეჭვი შეეპარათ ჰეროსტრატოსის სახელის დასასჯელად გაიჭრნენი განაჩენის სრულ სამართლიანობაში, მაგრამ თავს ვინ გამოიდებდა? ვინ გამოეარსლეოდა ყმაწვილს მგოსანს, როცა ჯერ კიდევ ბევრს არ გადაჰრეცხოდა გონებდანი არტემისის ცეცხლ-წაქიდებულ ტაძარის სურათი?

VII.

ზეიმი გათავდა. ხალხი დაიშალა. სამსჯავრო ორფელს მგოსნის ვასამართლებას შეუღდა. დამნაშავეს მოსთხოვეს დაესახლებინა ვისი წყალობით გასცნობოდა ჰეროსტრატოსის ამბავს და სიცოცხლის ჩუქებას შეჰპირდენ.

— გვენანებო. ახალგაზრდა ხარ, თუ ვინმეს ხნიერს მკლდნეს ამბისას არ გადმოეცა, ან ვისიმე საიდუმლო ნაწერებიდან არ ამოგვეცხა, ისე არაფერი გეკლდინებოდა რაო.

ყმაწვილმა ცივი უარი სთქვა დასახელებაზე და სამს-
ჯაერომ სიკვდილით დასაჯა.

ევფესოს ახალი სალაპარაკო სავანი გაუჩნდა. ყოველს
უტხოვებს ქალაქ გარედვე ხედილობდა ახალგაზრდა მგონის
დასჯის ამავეი.

სალამო თავის ფენებს შლიდა, როცა ეფესოს მოხუ-
ცებული მოგზაური მიუახლოვდა. მოქანცული კისტრო-
სის ნაბიას მდგომს ქობთან მივიდა, წყალი მოითხოვა.
ქობის პატრონმა, ახალგაზრდა მეთევზემ, მგზავრს სთხოვა
კოტაოდენი შეეყენა და წყაროსაკენ გაექანა ცივი წყლის
მოსატანად. მოხუცებული ჩამოვდა, მძიმედ ამოიოხრა და
კისტროსს თვალი გაადევნა. მდინარის შუიოთემ აზრი
აუშობრავა, თავის თავს გულში გამოგებასა:

— შენი ცხოვრებაც მოუსვენარი იყო, თეოზომპოს!
ნეტაეი როდის ვადამიჭიარს სიკოცხლის ძაფსა პარკნი?..
ჯერ კი ნუ! ვნახო უკანასკნელად ჩემი ბიჭუნა და მერე...

— მოხუცო, წყალი მიირთვი! აი კოტაოდენი თევ-
ზიკ: მშვირი იქნები. ღვინოსაც მოგარაზიფიდი, მაგრამ არ-
ტემისის ტაძრის ზეიმობისს გამოვკალე მეგობრებთან...
რატო ავრ მოგვიანებით მოიხიარ? ერთი კვირით აღრე
ხომ ზეიმსაც დაესწრობოდი.

— მოხუცო, ვარ, შვილო! ზეიმობა ისე როდი და მი-
ზიდაეს. ტაძარს ხომ კიდევ უზეიმოდაც ვაგვინჯავ.

— მოხუცო, ისეთი ლამაზია, ისეთი ჩვენი ტაძარი,
რომ ძველი რა არის იმასთან!

— არა მგონია, შვილო!

— რატომ არ უნდა გეგონოს, მოხუცო? არტემისის
ახალი ტაძრის სილამაზემ ისე გაიტაცა ერთი ახალგაზრდა,
რომ თავი ვერ შეიკავა და აკრძალული სახელი ახსენა,
აი იმის სახელი, ძველი რომ ვადასწვა. მართალი ყოფი-
ლაო, სთქვა სხეგენებული იყო საწყალი. ნეტა ვისგან
ჰქონდა ვაგონილი იმ წყეულის სახელი? ვინ ასწავლა ის

საქ. კ. პარ. სამაზრო კომიტეტების ქალთა შორის მუშაობის განყოფილებების გამგეთა მესამე თათბირი 1923 წ.

საძაგელი მე დამემსგავსა დაუდგეგობით... ვინ იცის, სად
არ მივლია! ვინ იცის, რა არ მინახავს მე, თეოზომპოსს!
რას არ მოვსწრებოვიარ!.. საძაგელმა არ მომიცადა, ემანდ
არა შეემთხვეს რა... ნეტაეი დინკოატროსის აშენებული
ტაძარი რას წარმოადგენს? მიემსგავსება კოტათი მიინც
თუ არა არტემისის ძველ ღიად ტაძარსა?.. უბედური ჰე-
როსტრატოსი!.. ნეტა რა არის მისწრაფება სახელისაკენ,
რომ ზოგ ადამიანს ჰქუს ურყევს?! ჩემი შვილიც გამოე-
ქანა ზეიმისაკენ თავის გამოსაჩენად. მწამს, გაიმარჯვებდა
შეჯიბრებაში. სახელს მოიხიექდა! იმისი ლექსი ნაკადულ-
ია მოიუხსუნე, მომობიარე! იმის დაკვრა კითარაზე აპო-
ლონისებურია!.. ხმა მილიტინე, მორაკრაკე, გულში ჩამ-
წდომი!..

თეოზომპოსს ფიქრის ღენა შეუწყდა: შინ დაბრუნე-
ბულმა მეთევზემ მხარზე ხელი დაადო.

ამავეი? ტყუილად თავი დაიღუბა იმ უბედურმა.

— რა? სიკვდილით დასაჯეს?

— დასაჯეს მაშა! მსაჯულით უნდოდათ სიკოცხლე
ეჩუქებინათ, თუ იტყოდა ვისგან იცოდა ის ამავეი, მაგ-
რამ გაგიუტდა, არა სთქვა... რა ლამაზი იყო საკოდვი
მერე! ნამდვილი ჰელიოსი! კითარაც ეკირა ხელში. მეო-
სანიო, ამბობდენ.

თეოზომპოსი აცხცახებული ფეხზე წამოვიარდა,
— მითხარ ვინ იყო! მითხარ სახელი, მითხარ!

— რა მოგივიდა, მოხუცო? ფერი გეცვალა, წყალი
დალიე კიდევ!

— რა დროს წყალია? მითხარი ჩქარა, რა ერქვა!
— ორფესო.

— ორფესო!.. ორფესო!.. ვაი ჩემს თავსა, ვაი! ჩე-
მი შვილი, ჩემი ბიჭუნა დამიღუპნია!.. ჩემი დიღურის ვა-

დაწერის დროს ამოიკითხა... ხომ გაგატრთხილე?.. ჰოი!
ჰეროსტრატოს...

მეთევზემ პირზე ხელი დაადო.

— სუ! სუ, მოხუცო! გადაირიე თუ რა არის? რომ
გავიგონონ, ხომ სიკვდილი აღარ აცვდება?

— სიკვდილიო?! სიკვდილი ეხლა ჩემთვის მხოლოდ
შეებაა!.. ჰოი, ჰეროსტრატოს! თუ მე ქუთაშერყეულად გა-

მოვაცხადე, ჩემმა შვილმა რა დავიშავა? შური ჩემზე უნ-
და გეძია... ჰოი, პარკო, თვით მე ვადაქტი ეხლა ჩემი
სიკოცხლის ძაფსა.

თუოპოპოსი გაპოუთხოვა მეუვეხესა და კისტრო-
სის ნაპირს გა'ყვა სამუღამო საგანას მოსანახავად.

ირადიონ სონლული.

ნაწჷვეტი პოეზიდან „ღრუბელი ზარკაღში“.

უოქროპირესი

მე,

რომლის სიტყვა

სულს ქნის ხელახლად

სხეულს

უმართავს ახალ დღეობას,

ვამბობ,

სიციხელე მტვერსაც რომ ახლავს,

უფრო ფასდება,

ვიდრე ნაშრომი ჩემი

ვიდრე ჩემი მხნეობა.

სმენა!

გქადაგობ

ავარდნილი და უეცარი,

მე

ზარატუსტრა მოკივარი და დღევანდელი,

ჩენი სახეა

ნათრეველა როგორც ზეწარი,

ჩენი ტუჩები,

დაკიდულნი როგორც შანდალი.

ჩვენ,

კატარღელნი ახალ ქალაქ ლეპროზორიის

სადაც ოქროთი

და ტალახით

ეამი არის შემოტანილი,

უფრო სუფთა ვართ ვენეციის ზეცის ლავეარდის

მზითაც რომ არის

და ზღვებითაც გადაბანილი.

ფეხზე გვეკიდია,

ოვიდიუსს და ჰომეროსებს

თუ არ ჰყავთ ხალხი

დაქორფილი

ჩვენსავით კვამლით.

მე ვიცი მზეც კი შერქრდება, ვერ იფურსებს,

რომ დაინახოს

ჩვენს სულეებში

ოქროს ნადავლი.

ლოცვებზე უფრო მართალია

ჩენი ძარღვები

ჩენი კუნთები.

განა ჩვენ უნდა ვით მათხორცებმა

დროს მოწყალება ვთხოვით წუთებით?

ჩენია

ჩენი ყველა დღეები

და მარჯვენებში მარჯვედ გვიქირავს

ქვეყნიერების სადავეები.

და ქვეყნის კიდით,

როცა მოვა და ამაღლდება

ის,

და თქვენს სულში

აჯანყება დატრიალდება

მე საკუთარი სულს

გავთელავ ფეხით

რომ იქნეს იგი უფრო მეტი

და გულს სისხლიანს

როგორც დროშას მოვცემთ—

პოეტი.

ვ. მაიაკოვსკი

ანარი გარბიუსი.

საფრანგეთის რომანისტი — მწერლებს შორის ამ ბოლო ხანებში განსაკუთრებულ ალავს იჭერს ანარი გარბიუსი როგორც ომის ზედმიწევნით მცოდნე და სოციალური მწერალი.

გარბიუსი არ არის პოლიტიკური მოაზროვნე, იგი, გრძნობიარე, ენტუზიასტი და ზრევულო ტემპერამენტის აღამანია, „რომელიც ცეცხლის დამპარმაველებს ავარდნაში სჭერტეს სინამდვილეს“. გარბიუსი არ კმარა, მართო მიხედვით, იგი უნდა გაიფიქროს და განიცადოს ისინტენცია, რომელშიაც იცლებება მისი პერსონაჟი.

გარბიუსი რეალისტი. უყვარს აღწერის სიმარტივე; მაგრამ მას უყვარს სურათების სიცოცხლე, დინამიურობა და მდგომარეობების კატასტროფიული ცვალებადობა. გარბიუსი იმ ტენდენციისა, რომელიც აქვს საერთოდ ნახტვარის მას აქვს ტენდენცია აღწეროს განსაკუთრებული მომენტები ცხოვრებისა, ისეთი მომენტები, რომელშიაც აუცილებლად არის სოციალური მომენტები, მაგრამ სიძლიერე გარბიუსისა სწორედ იმაშია, რომ იგი ახერხებს დაძვაროს ეს ტენდენცია ძლიერი ნახტვრული მომენტებით, რითაც აღსავსეა მისი რომანები.

გარბიუსს არ უყვარს რომანის ინდივიდი გმირი, მისი გმირები კოლექტივია, კოლექტივი მუშებისა, კოლექტივი ჯარისკაცებისა, („ცეცხლში“) მას არ უყვარს მყერი-ალა მონოლოგები, მისი გმირები კინოსავით ცვალებადია, ისინი ერთი მეორეს ელაპარაკებიან. ვანკლა, შერგონოლა, შეგენბა, ბრძოლა ყველაფერი საერთოა. იგი ყოველმხრივია. არ იფიქვებს რომანს და სანტიმენტალობასაც (ლემი-

უზი) და ძლიერი ინტუიცია საშუალებას აძლევს გაეგრეკოს ძნელ სახელმწიფოებრივ — პოლიტიკურ საკითხებში რომელიც აბრანავება მის აზნანავებს.

გარბიუსის ნიჭი სწორედ ისე, როგორც მისი აზნანავების ომის პერიოდში იზრდება.

ძლიერია გარბიუსის ყველა რომანები და განსაკუთრებით „ცეცხლი“. ეს რომანი საუკეთესო კინენტატურათული ილუსტრაციაა ოთხ წლიან ტრაგედიისა და საზინელებს. ეს დღიურია იმ პატარა სამხედრო რაზმისა, რომლითაც დაიყო მთელი ევროპა ერთი მეორის წინააღმდეგ.

ასეთ გუნდში და ომის ცეცხლში ჩავარდა გარბიუსი, მან თითონ განიცადა მისი საზინელება და შეიგნო, რომ იმ „კაცობრიობის სენია“, რომ „საქიროა მოვსპოთ სული ომისა“, რომელსაც ბურჟუაზია ხელოვნურად იწყევს. ის დარწმუნდა ამაში. იგი შეიქნა საზინელი მტერი ომისა და ბურჟუაზიის, გარდა ამისა იგი არის ხელმძღვანელი იმ ორგანიზაციისა, რომელიც მიზნით ისახავს სამკოთა რესპუბლიკებთან დაახლოებას.

გადმოსვლა გარბიუსისა კომუნისტთა ბანაკში დიდი ისტორიული მოვლენაა, იგი მტყვევლია იმისა, რომ თვით ბურჟუაზიის ბანაკი იწყევს რღვევას, რომ ინტელიგენცია თანდათან მიდის რევოლუციასთან, რაიც აუცილებლად არსებულ კაპიტალისტური ქვეყნის აღსასრულს მოასწავებს.

პ. კ — ძე

ანარი გარბიუსი.

ც ე ც ხ ლ ი.

რომანი უქანსკელ მსოფლიო ომიდან.

(ფრანგულით).

თავი XXII.

გახიერება პარიზში.

გავყევიტ ჯერ რესპუბლიკის ბულვარს, მერე გამბეტას ხეივანს და იქიდან კიდევ ვაქრობის მოედანზე გამოვიდით. ჩვენის დაწმენდილ წაღების ლურსმნებს პარიზის ქუჩების ქვაფენილზე წყარუნე გააქვს. მშვენიერი დარია. ცხრათავალა მზე დაქათათებებს ქალაქს. თითქო სათბურის შუშებიდან გამოდის მისი სხივებიო, ნაურწყლები ასდის მაღალხეების დიდს შუშებს. ჩვენის სუფთათა გაწმენდილ ფარაჯების კალთები ჩამოშვებულია და რადგან ჩვეულებრივ აწულებიან გვაქვს ხოლმე, ეს ორი კვადრატო კალთა უფრო ლურჯია, ვიდრე დანარჩენი გახუნებული ნაწილი ფარაჯისა.

ჩვენის მოხეტიალე აზნანავების ჯგუფი ერთჟამს დალდა და ყოყმანი დაიწყო „საყოფო სუბ-პრეფექტურას“ წინ, ავგროფე ვრან კაფეს“ რომ ეძახიან.

— უჯვლება გვაქვს შივ შევიდეთ, — სთქვა ვოლპატამა.
— წვიდეს!.. ოფიცრებთთაა სისყე, — უთხრა ბლერ-

მა, რომელმაც ვაპირის ფარდას ზემოდან შეიხედა და სარკეში დინახა საყავოში მსხდომარე ხალხი.

— გიჯე დარ იყოს, — სთქვა პარილიზმა, — ჯერ კიდევ ბევრი რამ დაგვრია უნახავი.

ისევ შეუვლდეთი სიარულს. და უპარალო სალდათე-ბი, როგორიც ჩენა ვართ, ვათვლიერებთ მშვენიერ მაღალხეებს, მოედანს ვარშემო რომ არის, ტანისამოსის მაღალხეებს, ქალაღლის სავაქრო მაღალხეებს, ათეუკებს, ოქრო-ვერცხლულის ვიტრინებს, გენერლის მუნდირივით რომ ბრჭყვიანებს. სახეზე ღიმი დავეთამაშებს. საღამომდე საქმე არაფერი გვაქვს, თავისუფლები ვართ, ჩენნი თავისუფალი დრო იხე შევედომლა მოვიხმაროთ, როგორც ჩვენ გვიდა, დამშლელი არავინა გვაყავს. ნება-ნება, სეენს სევენებთ მივაზიჯებთ ფხებებს; ცარიელი ხელები ძირს ჩამოშვებულები გვაქვს, და იკინო სერონობენ: წინა და უქან ქანაობენ.

— კითხვა არ უნდა, კარგი რამ არის ეგ შევბუღება. — შენიშნა პარილიზმა. — დაილოცოს, ვინც ეს მოიგონა.

ჩვენს ველაშინ ვადაშლილი ქალაქი დიდ შთაბეჭდილებას ატოვებს. ვუკავშირდებით ცხოვრებას, მცხოვრებთ, ზურგს უკანის ცხოვრებას, რეალურს, ნამდვილს ცხოვრებას. ბრძოლის ველზე რო ვიყავით, რამდენჯერ გვიანტარია: ჩვენ „იქიდან“ ვინ გვაღიარებს აქამდე ჩამოსვლასა!

ვუყურებთ დართულ კაცებსა, ქალებსა, ბავშვებიან ცოლქმრებსა, ინგლისელ ოფიცრებსა, ავიატორებს, რომლებსაც შორიდანვე ეტყობათ კობტაობაზე და დაჯილდოების ნიშნებზე, ვინცა და რანიც არიან, ვხედავთ აგრეთვე სოლდატებს, ჩვენებ რომ დასერილობენ, ვახეხილ ტანისამოსიანები და ქარსაგან პირსახე დახვთილებით. ერთადერთი დამამწვენიელი ამათის ტანისამოსისა— რკინის ფირფიტა, რომელზედაც მათი სახელი და გვარია ამოკრილი. ფიზიკთა ფარჯაზე დაკარული და მზეზე ბრჭყვილებს. ფრთხილთა დადიან, თითქო ვრიდებთ, რომ გარშემო ყველა სუფთათა ჩაქუცა და არა ჰგვანან სანგრძობში მცხოვრებთა, ჯოჯოხეთურ ცხოვრებას რომ აწვევიან.

ხან ერთი და ხან მეორე წამოვიძახებთ, სოფელელებით, თითქო არაფერი გვენახოსო, ყველაურის ხამები ვიყოთ.

— ე რა მიღეთის ხალხი ირევა ამ დასაქვე ქალაქში! — ჰკვიროვს ტირეტი.

— ძალიან მდიდარი ქალაქი კი უნდა იყოს, აი! — იძახის ბლერი.

ერთმა მუშა ქალმა ჩავვიარა და ვეცყურებს. ეოლატმა ხელი წამკრა, კისერი წაიგრძელა და თვალებით კინიამ გადაჰყლაპა ქალი. მერე მოშორებით ორი ქალი მინიშნა, ჩვენჯერ რომ მიდიოდა. თვალები უბრწყინავს და აღნიშნავს, რომ ქალაქში ბევრი ქალი ყოფილაო.

— შენი გულისა, რა დუნდულუბია, და! — ვენაცვალ სულში..

მას წინათ, პარადის კარგახანს დასჭირდა თავისთავთან ბრძოლა, სანამ ვაპბედავდა და მიუახლოვებოდა ერთს ადგილს, სადაც ფაფუკათ იყო დაწყობილი ტკბილი ქაღები და სხვადასხვა ნამცხვრები. კრძალვით აიღო ერთი და შექაბა. ახლა ბლერი იციხეთ! პირდაპირ გაგვიკირა საქმე. წამდალწუმ შუა ტროტუარზე უნდა შევედგეთ და ვუქადავით, სანამ დაგვეწოდეს. მაღალის ვიტრინებში გამოლაგებულ საქონელზე თვალს რჩება. ხან მოქალაქე სათბურებს ათვალერებს, ხან ქულებს, ხან ყელსახევეებს ხან წითლათ მოიღვარე ტუფლებს. სანგრძობში რო ვიყავით, თვისის სიბინძურითა და ჩათლაობით პირველი ადგილი ამას ეკრია, აქ კი ყველაზე უკეთესათ ესაა მორთული; ვანსკუთრებით მას შემდეგ გამოიკვალა, რაც ახალი ყბები ჩაუსხეს. აქ სულ თავისუფლათ უჭირავს თავი.

— სრულებით გაემწევილდა, — იძახის მარტრო.
ერთბაშათ ერთს კბილებნაცინულ ქალს შევხებეთ; ძალზე იღიებოდა... ქულებს ქვემიდან თხელი შავი თმა ჩამოსჩქრიდა. სხვილ ნაკვთებიანი სახე ყვაილისაგან დაქენკილი აქვს, ჩოფურა იმ გათხუნულ სურათსა ჰკავს, ბაზრობებზე ბალაგანებისათვის რომ ჰხატავენ ხოლმე.
— რა ლამაზია! — იძახის ეოლატა.
მარტრო, ვისაც ქალმა გაულიმა, აღტაცებისაგან ხმს ვეღარ იღებს.

აი, რას განიციდინა სოლდატები, ერთბაშად მომზიბულე ქალაქში ვადმთკორცნილი! უფრო და უფრო სტკბებიან მისის ლამაზ და უღრესათ სუფთა ვარეგნობით. ისევე ვიღვს გემო მშვიდ და მყუდრო ცხოვრებისა, ხელახლა დაეძაბათ სურვილი სახლებში ადამიანურათ ყოფნისა და ბედნიერათ დროს ვატარებისა.

— ბოლოსა და ბოლოს, ჩემო ძმაო, ხუმრობა იქით იყოს და, შეიძლება, ჩვეც შევიწვიოთ ასეთს ცხოვრებას! ვი არა აქვს ჩემს თავს!

ამასობაში ერთ მაღაზიას წინ ხალხი მოკროვდა. შევერილ ტანისამოსით ვაპარს ხისა და ცვილის მანქანებისაგან სასაცილო რამ ჯგუფთ შეუთხზავს:

მიწველ მუყაროსა პატარა ჩქვები, თითქო აკვირების ფსკერიაო. გერმანელს ახალი სამხედრო ტანისამოსი აცვია და გულზედაც კარტონისაგან გამოკრილი რკინის ჯგირა უჭიკრა. დაიჩქარა და ხსი ხელფს ფრანგის ოჯიკრისაკენ იშვკრა. ფრანგის ოჯიკრის დაკულულებული პარიკი ბავშვის კეპის ბალიშსა ჰგავს. ოჯიკრის ლოკები გამობუშული აქვს, მსუქანი, ხოლო შუშის თვალები სრულებით განზე იქიბრება. ამ ორ არსებათა ახლოს სათამაშო თოჯი ძეგს. გრუპას ქვეშ ასე აწერია: „კარდო! *).
— აი, მეზიკი დაგთხლუმეთ მე ჯგ სულელ თაზე! — წამოიძახა ერთმა ჩვენთავანმა.

ეს ბავშვური ჯგუფი და თუ მოაგონებს ადამიანს, რომ სადღაც უშველებელი იმია ვახურებელი, მეტი არაფერი. ამის დანახაზე მხრები ავიჩქეთ და ბრაზი მოვივივია. რაც გვინახავს და რაც ვაგვიგონია, იმის შეურაცყოფათ მიგვიჩინა ყოველივე ეს. ტირეტმა შობლი შეიკრა და მხად არის ერთი თავისებურათ შეუჭრთობს. მაგრამ პროტესტის ხმა გრძელშივე ჩაიკლა, ამიტომ რომ ჩვენი აზროვნება სულ სხვა მხარესაკენ გაიტაცა მოულოდნელათ სანახაობის გამოცვლამ.

ჩავვიარა ერთმა მშენებრთ ჩაქმულმა ქალმა, მიაშრილვებს იხსურდა და შუე ვახასა და თან სურნელებსა ჰუენს გარემოს. დაინახა ჩვენი ჯგუფი, მოგვიახლოვდა და ხელთათმინი კაპონია ხელი ჯერ ვოლაპატ მიაკრა მაჯაზე და მერე პლერს დააღო მხარზე. ორნივე ერთბაშათ გაშვშუნ, ამ ჰაეროვან არსების მიკარებისაგან.

— ბატონებო, გეტყობათ, რომ ფრონტიდან მოსულელები ხართ და ერთი მითხარით, ვეთაყუთ, ყოველივე ხომ ასეთ სანგრძობში?

— ჰმ... დაახ... დაახ... — უბასუსხ დაბნეულებმა და თან ამ ქებთ ვახარებულბმა!

— ჰა, ხომ ხედავ? ესენი პირდაპირ სანგრებიან მოდიან! — იძახიან შვგროვილ ხალხში.

რუკა მარტოყანი დაგრჩით ტროტუარის სწორ ქვაზე, ვოლატმა და ჰლერმა ერთბანეთს გადახედეს და თავები ჩაიჭინეს.

— ბოლოს და ბოლოს, — ამბობს ეოლატა, — დაახლოვებით ასე იქაც...
ჰაი, ჰაი, რომ ასე.

და ამ დღეს ს პირველათ იყო, რომ უარყავით სიმართლე.

* * *
„მრეწველობის და ყვაილთა კავშიმ“ შევედიო. პარკეტის შუაზე დაფენილია მშენებერი ხალხიო.

*) ამხანაგო, ვერმანული გამოთქმით.

ბილიკის მსგავსათ. კედლებზე, პერს შეყენებულ სვეტებზე, დახლს გასწვრივ დახატულია იები, სულ დიდი ყაყაჩოები და ვარდები, ყვავილოვან კომპოსტოს სიმსხოები.
— რა საჭიროა, ფრანგებს გემოვნება გვაქვს!— სთქვა ტირიქმა.

— სწორედ რომ სახეიდრის მოთინებება უნდა ჰქონოდა ამის დახატავს,— შენიშნა პლენიმა, როცა ამ აპტრელეზულ მხატვრობას მიმოავლო თვალი.

— აქ, ძმაო, სმაც რომ არ გინდოდეს, ისე დაჯდომაც სასიამოვნოა!— დასძინა ვოლპატმა.

პარადიზი გვეუბნება, რომ კაფუებში სიარული ძალიან მიყვარდაო. კვირაობით ყოველთვის ასეთ ლამაზ კაფუებში და ხანდისხან უკეთესებშიაც შემოვდიოდით. მაგრამ მას აქეთ დიდიხანა და ვადაეჭვიე კიდევ კაფუებში სიარულსო. მერე ერთი პატარა მინანქრიანი ხელსაბანი გეიჩენა, გარშემო ყვავილებ დახატული და კედლებზე დაკიდებულსო.

— ახ ზელის დაბნაც შეიძლება.
ზრდილობიანათ ხელსაბანისაკენ გავემართინეთ, ვოლპატმა პარადისს ანიშნა, ონკანი მოუშვიო:

— აბა თუ ბიჭი ხარ, ერთი ეს სადუფებელი მანქანა აამუშავე.

უფლოთ უსმენენ, უფრო იმათკენ ცქვიტეს ყური და ვისდაუნებურათ გაიფხოვნენ.

ცოტა ხნის შემდეგ ერთი ქალი და კაცი, ეს ლაპარაკი რომ ვაბდეს, ჩვენსკენ დაიხარნენ, იდაყუებით მაგიდის თეთრ მარმარლოს დაეყრდნენ და დაგვიწყეს გამოკითხვა:

— ძნელი საპუოფი უნდა იყოს სანერგებში, არა?

— 3მ... მაშა... არც თუ ადვილია...

— რა ფიზიკური და მორალური სიმტკიცე უნდა გქონდესთ, რომ გაუძლოთ! ღმერთმა კი შეგაძლენინოსთ. პირველათ გავიკვირდებოდათ, თორემ მერე და მერე ალბათ შეიჩვევოდით, განა?

— მაშა... ძალიანაც შევეჩვიეთ ხოლმე.

— მაინც საშინელი ცხოვრება უნდა გქონდესთ, დიდს ტანჯვას უნდა განიცდიდეთ,— ტიტინებს ქალი და თან ერთ დასურათებულ ყურნალსა ჰფურცლავს. ყურნალში განადგურებულ ადგილების სურათებია დახატული. ასეთი რამ როდი უნდა დაბეჭდონ ხოლმე, ადოლფ!.. სირცხვლია ამების დახატვა: სიბინძურე, ტიღები, საკატორლო საშუაო... გეტყობათ, ყოჩაღები ხართ. მაინც ალბათ უბედურებად მიგაჩნიათ თავი, თქვე საცოდავებო? ვოლპატი, რომელსაც ელაპარაკება ქალი, წამოკაზმ-

საბავშო სახლი კაშის სახელობაზე ზ. გორში, რომელიც გაიხსნა სამხარო ქალთა განსწავლელის ინიციატივით.

მერე ხუთნივე ზალაში შევიდით. უკვე სტუმრებით იყო გატყეპული და ერთ მაგიდას მოვუსხედით.

— მოდი, ხუთავერმუტა შევეუკეთოთ, პა, რას იტყვიით?..

— ჯანი ვავარდეს, რაც იქნება, იქნება, მოდი ისევ, დაეჭვიოთ,— იძახიან ამხანაგები.

მოქალაქენი თავიანთ ადგილებიდან წამოდგნენ და ჩვენს ახლო დასხდნენ.

— ადოლფ, შეხედე, ყველას სამხედრო ჯვარი მიუღია...

— ეტყობათ, ნამდვილი ფრონტზე მებრძოლები არიან!

ამხანაგებს მაგათი ნათქვამი ესმისთ. ერთმანეთს

ხლდა. ბარემ რცხენია იმ საშინელებისა დაჭუბუნდურებისა, თავი რომ ვანარიდა და მერე ისეც რომ უნდა დაუბრუნდეს. თავი დახარა და ტყუილები დაიწყა; შეიძლება არც კი აძლევდეს თავის თავს ანგარიშს იმისას, თუ რა ზომისაა მისი სიცრუე.

— არა, არც ისე უბედურები ვართ... როგორცა გგონიათ, იმდენათ საშინელი როდია!..

ქალიც ეთანხმება.

— შეც ვიცი,— ამბობს ქალი,— რომ ომში კარგიც ბევრი რამება, აი, მაგალითად, შეტევა. რა ემჯობინება მისს ყურებას, როცა ერთათ შეუტევეთ მტერს! ხომ? ამოდნა ხახო ზღვასებ რომ მოსკლებმა და თითქო დღობაში სადმე მიუხარისთ... ნალარას რომ დაკვარვენ და

დაიძახებენ: „იქ, მაღლა, ლენინის შეესავით!“ ან და სოლდატები რომ მიიწვიან და იძახიან: „გაუმარჯოს საფრანგეთს!“ ან იმათი ყურება, ვინც თანა ჰკედებიან და თანაც იტინიან, უხარისხ სიკვდილი... ეჰ, თქვენზე ჩვენ როდი გვცნა წილად ეს პატყვი: ჩემი ქმარი პრეფექტურაში მოხელეთაა და ახლა შეებულებაშია, ქარები აქვს და იმასა სწამლობს.

— ბარემ ძალიან გულით მინდოდა, სოლდათად ყუვილიყავე,— გვითხრა ქალის ქმარმა,— მაგრამ ბელი არა მაქვს: ჩემს უფროსს უჩემოთ ერის წუთს არ შეუძლია გასძლოს.

ხალხი მიდი-მოდი, ერთმანეთს ეჯავჯავრება, ერთიმეორეში ირევა. ლაქები დასრიალებენ და ხან ერთგან ჩამოურვივებენ, ხან მეორეგან კვანჩხებს, ბრჭყვილა სასმელებით სავსეს,— ზოგი მწვანეა, ზოგი წითელი და ღია-ყვითელფერისა... ისმის პარკეტის ქრიალი, ლაპარაკი მუღმივის მუშტრებისა, მაგიდის მარმარილოზე ჭიქებისა და დომინოს წყარუნის... დარბაზის სიღრმეში გააქვს ჯახუნის სპილოს ძვლის ბურთებს ბილიარდის მაგიდაზე; ბალიარდს გარშემო მყურებელთ მოუყრიათ თავი და ჩეულებრივ ოხუნჯობენ.

— ყველას თავისი ხელობა აქვს, ჩემო კარგო,— შიგ პირში ეუბნება ტირეტს მოპირდაპირე მაგიდიდან ერთი კაცი, ღაყაღა სახისა.— თქვენ გვირები ხართ! ჩვენ-კი აქ ქვეყნის ეკონომიურათ აყვავებს ხელი უნდა შევეწყუოთ. ისეც იგივე ბრძოლაა, როგორც თქვენი. მეც სასარგებლო ვარ. არ ვიტყვი, თქვენზე მეტად სასარგებლო ვიყევი, მაგრამ თქვენოდნათ-კი ვარ.

გუყურებ ტირეტს— ასეთი ენამოსწრებული ახანავი მწყობრში არ გვერია— სივარების ბოლოში თვალები გააუჭიტა და მიუხედავათ ამ ხმაურობისა მაინც გავიგონე მისი პასუხი, თავმდაბლათ რომ გასცა:

— მართალი ბრძანება... ყველას თავისი ხელობა აქვს.

*) საომარი სიმღერაა.

ჩუმით გავიპარენით.

„ყველითა კაფედან“ * * *
 „გვილია ერთმანეთთან, თითქო ლაპარაკი დაგვივიწყდაო. ერთგვარ უტყპიფილებამ მოიცვა და სახე დაუმბინჯა ჩემს ახანავებს. თითქო თავიანთს თავს აყვდრიან,— მშენებერი შემთხვევა გვეჩნდა ჩვენი მოვალეობა შეგვესრულებინა და ხელიდან კი გავუშვითო.“

— რა სისულელე არ დარომეს ამ ოხრებმა, ამათ! — ბუზღუნებს, როგორც არი, ტირეტი; რაც უფრო მარტოკანი ვრჩებით, უფრო და უფრო მოსდის გული.

— ერთი კარგათ უნდა გამოვბრუტუტულიყავით დღეს!... — უპასუხებს უქმებათ პარადიზო.

მიედივართ, მაგრამ კრინტი, არა ვძრავთ. ცოტა ხნის შემდეგ ისეც ტირეტმა დაიწყო.

— რა სალახანა ვინმე ყოფილან, თქვენი ჭირიმიო! იშკილი უნდა გაეკეთებინათ ჩვენთვის, მაგრამ ვერ მივართვი! თუ სადმე მეორეჯერ შემხდენ,— თანდათან ცხარობს ტირეტი,— მე ვიცი, რა პასუხიც ეკადრებათ. ისეთი კარგებისა მოუხსენო, შენი მოწონებულო!

— საღლა ენახათ კიდევ... — ეუბნება ბლერი.

— ამ რვა დღეში შეიძლება ჩავიღვრძეთ კიდევცა,— ამბობს ვილპატი.

მოედნის ნაპირთან ხალხი შემოგვცხდა. რივი ქალაქის გამგეობის შენობიდან გამოდიოდა, რივიც ისეთ შენობიდან, რომელსაც ფრონტონი და კოლონები ჰქონდა ტაძრის მსგავსათ. მოხელენი იყვნენ, კანცელიარებიდან გამოდიოდნენ. მოქალაქენი იყვნენ ყველა ჯურისა და ყველა ასაკისა; შიგ ერივნენ სახედრონიცა, ზოგი ხნიერი, ზოგიც ახალგაზნა. ახალგაზნებს შორიდან თითქმის ჩვენებ ეცვათ. მაგრამ ახლოდან კარგათ რომ დააკვირდებოდით, შეატყობდით, რომ სახმედრო ტანისამოსს ქვეშ იმალებოდა დუნესტრიო და სახედალოთ ყველა, ვინც ომს გაურბოდა და თავს არიდებდა.

გარეთ ქალები და ბავშვები ელოდებიან, ლამაზ საჩუქრებით. ვაჭრები დუქნებსა ჰყეტენ და კაყოფოლ-

ქ. ახალქალაქის სასოფლო-სამეურნეო არტელი, რომელიც გაიხსნა სამაზრო ქალაქიდან განყოფილების ინიციატივით.

ნი არიან, რომ ამ დღეს კარგი ვაჭრობა ჰქონდათ, იმედი აქვსთ, ღმერთი მოწყალეა, ხვალაც ასევე ვივაჭრებთო. თელანი ნაყაჭის, მოგებას და სიამოვნებით უყურებენ სახეს დახსნი. ბედნიერი არიან იმიტომ, რომ თავის კეთილს, თავის ცოლშვილს შერჩნენ. ბედნიერებაა, მა რა არის, კაცს ძირს დახრის მეტი არა სჭირდება, რომ თავის ბავშვებს აკოცოს, მოუაღოს! ქუჩაზე ფანჩები აფხვება თუ არა, ყველა ეს მდიდრები, უფრო და უფრო რომ მდიდრდებიან, ყველა ეს დამწვევლებელი ხალხი, რომელიც დღით-დღე უფრო მშვიდდება და ღმერთს შესთხოვს, უმეტესი სიმდიდრე და უმეტესი კეთილდღეობა მოგვანიჭეო, ყველა ესენი, პირველი ვარსკვლავები ცაზე აციმციმდებდა თუ არა, გარეთ ქუჩაში გამოიშლებიან ხოლმე. მერე აუჩქარებელი შინა ბრუნდებიან, სადაც ყველაფერი აქვსთ, არაფერი აკლიათ, ან ჯაუგებში მიდიან, სადაც ყველაფერი მზა-მზარეულათ მოერთმევათ ხოლმე. ქალი და კაცი წყვილ-წყვილად—ახალგაზდა ქალები და კაცები, მოქალაქენი თუ სოლდათები, რომელთაც საყულობებზე მაისი დეზერტობობის მაჩვენებელი ნიშნები უყვითათ, ფანჩების სინათლეზე მიტყპრებიან თავიანთს მყუდრო ბუდეში, სადაც მოყლის დასვენება, აღერის.

ერთ სახლის დაბლა სართულში დავინახეთ, მოღებულ ფანჯარაზე ნიავი ბაბთის ფარდას ათამაშებდა და სუბუქ და ნახ პერანგს ასვავსებდა.

ხალხის მოძრაობა განხუდა გვეწედა, თითქო საბრალო უცხოელნი ყოფილიყავით ამ ხალხისათვის.

სიამაოს უმუხრით დაფარულ ქუჩებში დავეცხტებთო. ეს ქუჩებიც გაიორღენდა, თითქო ზეციდან აღმასიბი დაახნიოს. ამ ქვეყნის ნახვამ, ჩვენდა უნებურათ, თვალები ავავიხილა, წინ ვადგავიშალა დაიდა ქემშირბიტება ცხოვრებისა: დავავანხვა აღმანიშნა შორის არსებულთა განსხვავება; დავავანხვა, რომ აღმანიშნა შორის მდებარე უფსკრული უფრო ღრმაა, უფრო გაუვალი, ვიდრე განსხვავება ეროვნებათა შორის არსებული, დავავანხვა, თუ რა

მეაფიო და ნათელი განსხვავებაა ერთისა და იმავე ერის წევრთა შორის, იმათს შორის, ვინც შრომობენ და იტანჯებიან, და იმათს შორის, ვინც ამათის ნაფლართა და ნაწივე-ნადავითა სარგებლობენ; იმათს შორის, ვისაც მოსთხებენ—ყველაფერი შესწირიო და ვინც ნანსხებლობს მიტანეს ზვარაკად ყუილევე, რაც ვაწინან: მიელი თავისი ძალ-ღონე, მიელი თავისი თავი, და მათს შორის, ვინც ღიმილი მაის ლეშვებზე გადღის და განცხრობაშია.

ამ ხალხში შევლქვანდა მოსწინან აქა-იქ ძაძვიანი ქალები და ჩვენს გულს, ცოტათიც არი, ფხანენ; გარნა თინიერი ამ ქალებისა სხვებს საგლოვო არაფერი აქვსთ, არაჲედ დღესასწაულობენ დღესასწაულს დაუსრულებულს.

— მართალი ყოფილა, მხოლოდ ერთი ქვეყანა არა გვექონია, — საცარის ზედმიწევნითი ჯამი გაუყეთა ყოველსავე ნანახსა ვოლბატმა. — ორი ქვეყანაა, ძმავ, ჩვენი ქვეყანა ორ ერთმანეთისათვის უტოლ ქვეყანადაა დაყოფილი: წინ, სულ შორს ფრონტზე, ერთია, სადაც ყველაზე უბედურებს მოუყრია თავი, და მერე — უკან, აქ, სადაც, თუ სადმე ბედნიერი იყო, სულ ერთად შეკროვილა.

— რას იზამ?.. ოლბათ ესენი საჭირონი არიან .. ესენი საფუძვლიანი... მერე...

— ვიცო: მაგრამ რა? უნდა იყოს, ასეთი ბედნიერები ძალიან ბევრი არიან და თან მეტის-მეტად ბედნიერათაც ცხოვრობენ! მერე სულ ერთი და იგივენი არიან ბედნიერათო...

— რას იზამ! — სთქვა ტირეტმა.

— სულერთია! — დაუმატა ბლერმა და უფრო მოსჭრა ახრი.

— ამ ერთ კვირაში შეიძლება მტვრად გვაქციონ, — სთქვა დასასრულ ვოლბატმა.

— წაივლით თავებ ჩაქინდრულები.

თ. სახოკია.

სახსლის რკალბევი.

ისევ ფიქრები, მარად ღტოლივა უსრულებელი, ისევ ძიების ლაბირინტში იშლება ლანდი, როცა იელვებს ქარიშხალი დაწინდებითი გამიართება შეჯიბრება, ბრძოლა, ნვარდი.

ეს სტიქიაა ჩემი ყოფის, ვარ უსვენარი, ბრძოლის ორბირულს სული ჩემი გადაექანა, ხელში მიჭირავს ბასირ ხმლი და სატევიარი, მზათ ვარ რიგებში, რომ დავამხო ძველი ქვეყანა.

ამხანაგების ახვთება დაცვა ნაიბრებს, და სიყაწყილის ხელუხლები უმწიკო ბედი. ზამთრის ღამეში ვილაც მიცდის, შემბას აპირებს: ჩემი სიცოცხლის და სიკვდილის წინამორბედი.

ჰაუ, გრვალო, დასძარ ეტლი ქარიშხლისა, ჩემეც ოცნების ყოვლადობის ზურმუხტ-ლალისა, რომ ცეცხლის რკალმა გაიტაცოს პოეტის სული!

წინად მღელვარე, მოჩუჩხუხე ნაკაი მთისა, მესაღამურე და თვით მქნელი მაღალ რითმისა, ესლავ — აყვია ბედის ფრთებით გადარახული!

ი. ხონელი.

ქ ა რ უ ი.

დაიწხებრა კვლები ქალაქის გარშემო ვინ მოვა ქარივით ვადამთრალ თვლებით რკინები სწურავენ სიცოცხლს, ვარემოს დაეცა ქალაქის ცისფერი თაღები.

„სიცოცხლე თუ გინდათ, გამოიღეთ სახლიდან, დასტოვეთ ტირალი კარებთან მარტოკა!“

და ქარი ყოინას ზარებზე ახლიდა, ქარებმა ზარები გვიფიეთ ატოკა. „ნუ მოხვალთ, ქარია!... სულს ვეღარ ვაჩერებ, ასეთი მანქანა ჯერ არსად ყოფილა!“

ათასის თავები დაწყალად დაჩქეს ვაპობლ სახეზე სისხლი და ოვლია!

„ხელები!“ კვლავ ქარის ყოინა და ზარი!

„გამოდით! სიყვარულს ელიან, ამოდით!“ ქუჩებზე კივილით თარეშობს ხანძარი.

ეულკანზე ახალი ქვეყანა ამოდის. „აემართოთ სულები ქალაქის მწვერვალზე, აფსრით სარდავი! აფსრით სიცოცხლე, რომ ბებრებს ლოდები დავჭკიდებ წვერებზე და გვეამდეს ბავშვების კივილი, სიცოცხლე!“

იაკონე ხომერიკი.

კარლ ლიხონიძე.

გერაგულად მოკვლის ხუთი წლის თავზე.

კარლ ლიხონიძე.

კარლ ლიხონიძე დ. 1871 წ. მაშინ, როდესაც მა მისი ცნობილი რევოლუციონერი ვილჰელმ ლიხონიძე იჯდა სატუსალოში იმისთვის, რომ მან პრუსია საჰრან-გეთის ომის დროს გაბედულად ააფრიალა გერმანელსა და ფრანგ მუშებში სოლიდარობის დროს.

კარლ ლიხონიძეს საყრდენად ექმის ბრძოლის ჰან-გები, რომლის მატარებელიც მაშინ იყო გერმანიაში ერთი ჯგუფი ვ. ლიხონიძის და ა. ბებელის მეთაურობით.

მაის რევოლუციური სული, გატაცებული ერთგულებით მუშათა კლასთან მიღად მიღებულ იქნა შეილის მიერ, რამაც ის გახადა ერთ უერთგულეს და ენერგიულ მებრძოლად.

დოქტორის ხარისხის მიღების შემდეგ ლიხონიძეს ვხედავთ იმ მებრძოლ მებრძოლთა შორის, რომელიც მაშინ თავს იყრიდა გერმანიის სოციალ დემოკრატიულ პარტიის ვარშეში. ის განსაკუთრებით დაინტერესდა ახალგაზრდა მოძრაობის საქითხით, და 1903-4 წლებში ლიხონიძე იწყებს დაარსებას გერმანიის სხვადასხვა ნაწილში ახალგაზრდათა სოციალისტური ორგანიზაციების, რომლის სულის ჩამდგმელი, იდეური ხელმძღვანელი თვით ხდება.

1913 წ. მან შეიღ ქვეყნიერებას აცნო ის საზიხლარი პოლიტიკა, რომელსაც ადგა ცნობილი და უდიდერესი საქმეხილი ფირმა კრუპისა. მის მიერ დოკუმენტებით დამტკიცებულ იქნა, რომ გერმანიის მოაგრობის აპარატი კრუპის ხელშია, რომ სამხედრო და სახელგა

წუყებების საიდუმლოებანი უფრო იცის ხსენებული ფირმის მეთაურმა, ვინც თვით მინისტრებმა. ამასთანავე კრუპის თავისი აგენტების საშუალებით სისტემატურად აწარმოებს ომის პროვოკაციას და ამარაგებს სამხედრო იარაღით იმ სახელმწიფოებს, რომელთა წინააღმდეგ საბრძოლველად ირახმება თვით გერმანია.

იმპერიალისტური ომის დროსაც კი არ დალატობს ლიხონიძე თავის რევოლუციურ სადარაჯოს და აწარმოებს ბრძოლას როგორც მარტინე ისევე მარჯვნივ.

გერმანიის სამხედრო რეისტრაციის სოციალ-დემოკრატიკ დეპუტატებისაგან მხოლოდ მან ერთმა ვილაშქრა სამხედრო კრედიტების წინააღმდეგ. მაგრამ მან ისეც არ იკმარა და მუშათა ბატალიონში ეწეება უბრალო ჯარისკაცად, რომ ამით შეიძლოს ანტიმილიტარისტული პოლიტიკა აწარმოოს.

ახლოდება პირველი მაისი. ლიხონიძე ბრუნდება ფრონტიდან ბერლინში და აწყობს ფართო მუშურ დემონსტრაციას, რომელიც მიმართული იყო მონარქიის, ბურჟუაზიის და იმპერიალისტური ომის წინააღმდეგ. მაგრამ, საუბედუროდ, ამ დემონსტრაციაზე მას ატუსაღებენ როგორც მის მეთაურს და თავს უტარავენ სატუსალოში, რომლისგანაც ის გაათავისუფლა გერმანიის 1918 წ. ნოემბრის რევოლუციამ.

ის მაშინვე თავს უყრის ბატალიონს, რომლის მეთაურობას კისრულობს როზა ლიუქსემბურგთან ერთად.

1919 წ. იანვარში ხდება ვადამწყვეტი ბრძოლა ორ სამყაროს წარმომადგენელთა შორის. მაგრამ უთანასწორო ბრძოლაში მოსყიდული აგენტები გულს უგმობიან პროლეტარულ რევოლუციის მიღებებს: კარლ ლიხონიძეს და როზა ლიუქსემბურგს.

».

ლიხონიძე და ახალგაზრდაობა.

ეს მოხდა 1918 წლის დასასრულს. ჩვენ ვხედავობით ახლად განთავისუფლებულს კარლ ლიხონიძეს. მრავალ ხალხს თავი მოეყარა: აქ იყო მოხუცი რევოლუციონერი მერიანი, სრულიად ჭლარა, რომლის აგებულება თითქმის მიცვლულს მიაყავდა, მაგრამ მისი აზრი ცეცხლივით ენთებოდა. აქვე იყო ჰაახე და ბარტი. აქვე იყვნენ სხვებიც, რომელთა სახელებიც დიდებულ წარსულთა ანათებდნენ. ყველაში ზედმეტიდნენ „კარლს“. ერთნი—რწმენით და იმედით, რომ მისი რევოლუციონერი ნება ხალხს საბრძოლველად მოუწოდებდა; მეორენი—ჩუმი აღზოთებები, რომ ამ „გვიგამ“ წესიერი და აწონილ დაწონილი საქმის მსვლელობა არ ჩაუშვოს.

ამჟამინდენ ყველაფერს, მაგრამ არაფერს არ მოუხდენია ჩემზე ისეთი ღრმა შთაბეჭდილება, როგორც ეს მოხდინა ერთმა ახალგაზრდა მუშამ. ის იყო არაქვედმერიანი ადამიანი. ცალი ხელი დაშავებული ჰქონდა, ხოლო მეორე ხელი მანქანის მოკვების და მხარხე ჩამოშვებულადამართლ ჯობივით. მეორე მხრით იგი ომსაც დამეპაინჯებდა. ეს ყმაწვილი ის კი იყო დემონსტრაციიდან იყო მოსული. იქ მის ბრველი პოლიტებდა შეუცნობისა მხელი. სახე გახმდარმა, ჩაცვნილ თვალებიანმა, ამ მსხვერპლმა კავიციანტიტურ ბარბაროსობისმ ისეთი მხურვალე სიტყვა წარმოისტევა, ლაპარაკობდა ჩვენი გამარჯვების შესახებ ისეთის რწმენით და გატაცებით, რომ იმ ჟამად ყოველი

რევოლუციონერი გრძნობდა: ასეთი თაობა შესძლებს გამარჯვებასა.

მე ნათლად მახსოვს,—თითქოს ეს ამ დღეებში მომხდარიყოს—მთელი სცენა. გრძელს მაგიდას უხსდნენ გარშემო სტუმრები. კუთხეში, კედელიან სრულიად შეუწინეველ ადგილას იჯდა ეს ახალგაზრდა ამხანაგი. როდესაც ჯერი დადგა და ლიბკნეხტს უნდა ეპასუხა, მან თითქმის ყველას ზურგი შეაქცია და ახალგაზრდა ყმაწვილ კაცს მთელი ყურადღებით მიჰმარათა.

მას უპასუხებდა თავდაპირველად.—მათ შორის იყო ინტიმური კავშირი—კავშირი დიდ რევოლუციონერსა და რევოლუციონერ ახალგაზრდობის შორის ეს „ბავშვე-

ბი“ გამბედავი გმირები იყვნენ ქუჩის ბრძოლის დემონსტრაციებში.

რამდენიმე დღის შემდეგ ამ ახალგაზრდას პოლიციელებმა ძირში მოჰკვეთეს ისედაც დამახინჯებული მეორე მკლავი.

ამ ეპიკურ ცოცხლები აღარ არიან, აღარც მერინგი და აღარც ლიბკნეხტი.

არ ვიცი, იგი ახალგაზრდა რაღა დღეშია? ცოცხალია თუ მკვდარი? მაგრამ ცნობილია: ცოცხლობს გერმანიის მუშური ახალგაზრდობა, ცოცხლობს პროლეტარიტი, ცოცხლობს სული რევოლუციისა.

ბუხარინი.

პროლეტარული მხატვრობი.

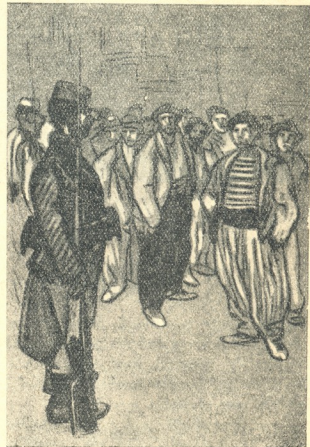
ტეოფილ სტეინლენი.

ტეოფილ სტეინლენი

არიან მხატვრები, რომლებიც გამოდიან მუშათა კლასიდგან და მასვე ემსახურებიან (კეტე კოლვიცი), მაგრამ არიან ისეთებიც, რომლებიც მალალ წრიდგან, ინტელიგენციდგან გამოსულნი მიდიან ჩაგრულ პროლეტარიატთან და ემსახურებიან მას.

ერთი ასეთგანია ფრანგი მხატვარი ტეოფილ სტეინლენი. დიბ. 1860 წელს ინტელიგენტურ ოჯახში. სტეინ-

„გაფიცვა“ ნახ. სტეინლენის.

ლენს ცხოვრება და შოლგაწეობა სწორედ მაშინ მოუხდა, როცა პროლეტარიტი ახლადგამოიდიოდა ისტორიის სარბიელზე, როგორც მთლიანი კლასი და როდესაც ამ კლასმა პირველად აღმართა დროშა აჯანყებისა უსამართ-

„გაფიცვნა“ ნახ. სტეინლენის.

ლობის წინააღმდეგ. „მაშინ მხატვარმა ტეოფილ სტეინლენმა თავის დროშასაც დააწერა ლოზუნგი „აჯანყება“. იგი შეიქმნა მხატვრობაში ამსახველი სოციალურ ბრძოლისა.

დიდის მგრძნობიარებით და სიმხველით მას გადაიქცა თავის ფურცლებზე მუშა, არა როგორც მონამიკრული მანქანაზე; მისი მუშა შემოქმედია მომავალი ქვეყნისა. მხატვარი მომღერალი და ძმია მუშათა კლასისა მის აწმყოსა და მომავალშიც. აწმყოში,—სოციალური იარაღები, სილატაკე, აჯანყების ჩანასახები, ლოკალტები, შიმშილით სიკვდილი ბავშვებისა, სიკვდილი მშენისა ჯალათების ციციით...

მომავალში, უკანასკნელი გადაწვევები ბრძოლის ბაროკადები, გამარჯვება, ზეიმი და სტეინლენი აღფრთოვანებულ მხატვრის ფანქრით მოუწოდებს საბრძოლველად. თავის ბედს უკავშირებს მომავალ რევოლუციას.

მუშათა განთავისუფლებისათვის მებრძოლ რიგში იგი პირველია.

ტოფილ სტეინლენის მხატვრობაში ვერ შეხვდებით მუქთახორულს, მელანქოლიურს, სანტიმენტალურს სახეებს, მის სურათებში მოცემულია სიძლიერე რიტმისა. მისი შემოქმედების ობიექტი ყოველთვის კოლექტიური, კოლექტივი ფაბრიკის მუშებისა, კოლექტივი მშრომელ ქალთა, კოლექტივი აჯანყებულთა...

II. ჟან-ფრანსუა-მილლე.

ჟან-ფრანსუა მილლე

ქებს, იგი აღიზარდა სოფლისა და მშენიერ ბუნების ზეგავლენით, რამაც მის შემოქმედებაზე გადამწყვეტი მნიშვნელობა იქონია.

მილლეს ნიჭის გაშლის თავიდანვე ხელი მუშალა სიღარიბემ, მაგრამ სოფელში ცხოვრებასაც არ განუვლია უშედეგოდ; მისი შემოქმედება სწორედ ამ სოფლის შედეგი იყო. პირველი მშენიერი ნახატები უსწავლელმა მილლემ სახლისა და ყაზარების კედლებზე დახატა. სოფელელები განცვიფრებაში მოჰყავდა მის მშენიერ სურათებს და ახატვინებდნენ თავიანთ სახლების კედლებზე, რისთვისაც ხშირად აჯილდოვებდნენ.

ოცი წლის მილლე წავიდა ჯერ შერბურგში საღაც

„ოქვის მკრეფავეები.“ (მილლეს ნახატებია)

იცივობა ორი წელი, ხოლო შემდეგ იგი ვადავიდა პარიზს. პარიზის ხელოვნებს არაფრად მოეწონათ მილლე რადგან, მათის აზრით, მას როგორც უდიდოზომო მხატვარს, არავითარი პრეტენზიის უფლება არ ჰქონდა მხატვრობაზე. იგი აიგდეს სასაცილოდ და „ტუტაის“ ეძახდნენ. მაგრამ თვით მილლესაც არ მოეწონა პარიზი; იგი დარჩა სოფლის მხატვრად; გადაავლო თუ არა მან თავი აკადემიის, როგორც ხელოვნების გამხელოსნებელ დაწესებულებას, მაშინვე შეიძულა აკადემიურ ხატვის მინერა, აკადემიური სიუჟეტები და სასტიკი სამხატვრო დისციპლინა, რომელიც მხატვარს (მისი გაგებით) შემოქმედების თავისუფალი გაშლის საშუალებას არ მისცემდა. ამიტომ მან ქედი არ მოიხარა აკადემიკოს მასწავლებლების წინაშე და ბუნებით ანარქისტი აქაც, მარტო დარჩა. სტხოვრობდა ღარიბად, მაგრამ ქედი კი არ მოუხრია.

ფრანსუა მილლე მიუღ თავის სიცოცხლეში სოფლისა და მშრომელ ხალხის ერთგული დარჩა. იგი უკიდურესი რეალისტი იყო და მხატვრის დანიშნულებად განცდათა წრფელი გადმოცემა მიანდა; მის გარეშე განცდის სიღამაზე ვერ წარმოედგინა და განცდა კი ორგანიზულად დაკავშირებულია გარემოთა საწყაროზე; „მე მსურს ამბობდა მილლე—რომ ჩემ მიერ შექმნილი არსებანი ორგანიზულად იყვნენ დაკავშირებულინი იმ მდგომარეობასთან, რომელშიაც იმყოფებიან“.

„ორგანიზულად დაკავშირება“ მას სწამდა მხოლოდ ბუნებასთან, სოფელთან, მას უყვარდა სოფელი და ბუნება რადგან იქ ყველაფერი გულწრფელი და ბუნებრივია, მის უყვარდა სოფელი სწორედ იმიტომ, რომ იქ ჯერ არ შეგრძობიყო ქალაქის და მისი ექსპლოატაციის სასტიკი ხელები, მას უყვარდა მყუდროება, ცხოვრება კოლექტიური, ძლიანი, დაკავშირებული დედამიწასთან. ამიტომაც, რომ მილლეს ნახატებში არაა მღელვარე და ბუნებრივი სახეები, აქ თითქმის მელანქოლიაა შრომის, აქ სიცოცხლე ჰვეთეს წყაროსა და თადარიგის შრომაში. მისი სურათების სახელები ასეთია: „შრომის ოთხი სუნი“ „თავთავების მკრეველი“ „შეშის მკრეწონი“ „მკლავი“ „ხენა თესვა“ და სხვ. აღანიშნავია მისი შემოქმედებაში სურათი „Angelus“ ანუ „მუშების ზარი“, რომელიც პარიზის მუხტემ „ლუვრი“-ს სიამაყეთ ითვლება. პ. ქ.

„მუშების ზარი“ ნახ. ჟან-ფრანსუა მილლესი.

გამოეთხოვა. იგიველ დასრულდა დღის 4 1/2 საათზედ. ქალ. აღმასკობის დადგენილებით ქალკის ერთ-ერთ ქუჩას წყობდება გ. ზურაბაშვილის სახელი.

პოლიტ-განათლების მთავარმართველობამ დაადგინა, რომ 25 წლის იუბილე გამო, გამოსცეს მისი უკანასკნელი ნაწერების კრებული.

ფიგარო.

სახელმწიფო სთამბარო ინსტიტუტი.

ყოფილ დრამატული ინსტიტუტის, რომელიც დარსა ამ ორი წლის წინათ ა. ფლადამ და თავისი მეცნიერებით, სახეობების დიდი ყურადღებაც მიიპყრა, წარსულ 1923 წ. 10 სექტემბერს სახალხო კომისარათა საბჭოს დეკრეტის ძალით აღიარებულ იქნა სახელმწიფო სათავართ ინსტიტუტად და მას შემდეგ სუსსიდას აძლევს კავშირით თეატრების დირექცია, ვინცე სათავართ კომისიის მიერ მიიღებული ნარკუზა-დირექცია საბოლოოდ დამტკიცდება. სათავართ ინსტიტუტთან არის დრამატული სკოლა და სათავართ ინსტიტუტი, მეცადინეობა სწავრობებს საღამოებით. ამასთანავე განხორციელდა რომ შექმნას საბავრო სტუდიაც სკოლაში ირიცხება 60 ქალ-გაყრ. მასწავლებლებად მოწვეული არიან უნივერსიტეტის და სამხატვრო აკადემიის პროფესორები. მასწავლობს საგნარი 22 თეორიული და პრაქტიკული ხასიათისა. ამ ექვად სათავართ სტუდიაში ახლადადგენ ტოლფურსის ბიესს ადამიანი მასა აგრეთვე მხალდას კომედი მარჯანიშვილის პირველი ქართული პანტომიმის „მეხა მეხ“ შესას. თ. ვეგიანიშვილისა. გახაზულზედ დრამატულ სტუდიის ქუჩის დააინაგურებს პირველი გავფიქ. მოხაველი წყლის კი იქნება სტუდია-თეატრი, რომელიც შეუდგება სისტემატურად წარმოდგენების გამართვას. სათავართ ინსტიტუტს ხელმძღვანელობს ა. ფლადა. უნდა აღინიშნოს შემდეგი ფარგუმობა: სტუდიაში არაა დიდი უმრავლესობა განცდილი ნივთირ გაგუმებობა. ქალკის აღმასკობის დანიშნა ერთი სტუპანდია სათავართ ინსტიტუტში სუმაბათაშვილის სახელობაზედ. კარგი იქნებოდა რომ ამ მაგალითს მიბაძვდნენ აგრეთვე სხვა სახეობადუმბრივი დაწესებულებანიც და კერძო პირები.

3. ბ.

ხელოვნების ქორნიკა.

სახალხო ხაზლის ქართული დრამა.

სახალხო ხაზლის ქართული დრამა აზრ. დღეს ა. გარდელის ახალ ორიგინალურ ჰიესს „ქანდაცის“-ს, რომელიც დაიდგმება იანერის 18-ს. აგრეთვე მხალდადება ნ. შუთაშვილის ჰიესს „ციციანთელა“, რომელიც სახალხო თეატრის სცენაზედ პირველად იდგმება 25 იანერას.

ფიკრები.

თებერლის პირველ რიცხვებში სახალხო სახლის სცენაზედ რეჟისორი ქ. შარკანიშვილი დაიდგამს ჰაუბტმანის ცნობილ ჰიესს „ფიკრებს“-ს. ამ ჰიესსსათვის საგანგებოდ იხატება დეკორაციები და იცურება ტანისამოსები.

ქუთაისის მუსიკალურ ტენიკუმში.

3 იანერას ქუთაისის მუსიკალურს ტენიკუმში გამართა მოწვევით კონცერტი, მეტად შინაარსიანი პროგრამით, რომელშიც დიდძალი სახეობადობა მიიხიდა. ყველა მსურველი ვერ დაესწრო კონცერტს დარბაზის სიფიროვის გამო.

კონკურსი ახალ ბიესაზე.

ქართველ მასობათა შერჩეულად კრებაზედ დაადგინეს გამოაცხადონ ახალ ქართულ ორიგინალურს ჰიესსზე კონკურსი. მოწვეულ მხალდაც ავტორნი მიიღებენ პრემიას.

საბავშვო ლიტერატურის გამოყენა.

განათლების კომის. სოც. აღსრულის მთავარმართველობასთან არსებული სალიტერატურო-სამხატვრო სექცია ახლო ხანში ტუ

ლისში მოაწყობს საბავშვო ლიტერატურის გამოყენას. გამოყენაზე სხვათა შორის წარმოდგენილი იქნება საბავშვო მწერლობის ავტორთა პორტრეტები.

სურათების გამოყენა.

სუმებთა „პორტრეტნი“-ს სამხატვრო სექცია თებერლის პირველ რიცხვებში მართავს VIII სურათების გამოყენას „პორტრეტნი“-ს დარბაზში. აქვე გამოყენილი იქნება ქანდაცნიცი.

თურქული ოპერა.

კომპოზიტორმა რ. გლეზომ ადგილებიჯანის სახალხო განათლ. კომისარატისაგან მიიღო მონობობობა, რათა მან დასწრობას ოპერა თურქთა ცხოვრებლდან.

ო. მანაშვილის ხსოვნის აღნაიშნავი ხალმობი.

თებერლის 9-ს სახელმწიფო 1-ლ კონსერვატორიის დიდს საინსტიტუტო დარბაზში გაიმართა ო. მანაშვილის ხსოვნის აღნაიშნავი ხალმობი ფართო პროგრამით: მოცურებები, ლექსები, მუსიკა. საღამოს მოაწყობს პოეტ გ. ლელიძე, მონაწილეობას მიიღებენ საუფეთესო არისტოტელი ძალები და ქართველი პოეტები.

მონოგრაფია ი. მჩაბულაძე.

მოკლე ხანში გამოვა ი. მჩაბულაძე საინტერესო მონოგრაფია, რომელშიც დაისტამება მეტად საყურადღებო მასალები. მონოგრაფიის შედგენაში მონაწილეობას იღებენ: გ. რობაქიძე, ტ. ტაბიძე, გ. გაფრინდაშვილი, გ. ლელიძე, პ. იაშვილი და სხვა.

ფრ. ენგელის და სახა წულუკიძის ძეგლები.

მოქანდაცე ი. ნიკოლაძემ დაამთავრა ფრედრიხ ენგელის და სახა წულუკიძის მარმალის ძეგლები.

დახმარება კომპოზიტორ ნ. სულხანიშვილის ოჯახს.

განათლების კომისარატი და კანცელარია შეუმედიკობობა აძლრა საქ. ცენტრ. აღმსრ. კომიტეტის წინაშე განსვენებულ სახალხო კომპოზიტორ ნ. სულხანიშვილის ქვრივის და იმღებლსათვის დახმარების აღმოჩენის შესახებ.

ახალი სურათი.

დაიბეჭდა და გამოვიდა უსართო ახალი სურათი მხატვრების დ. ვეველასიანის და ს. შალიკაძის „სოციალისტური მოძრაობა მსოფლიოში“, სურათი კალმით არის ნახატო და თავისი სინარსით იგი იმღევა სოციალისტურ მოძრაობის განვითარების ისტორიას.

სურათში ასახულია სხვა და სხვა ცვლებების რეკლუციების რამოდენიმე ღრწმუასიშნავი მომენტები სხვა და სხვა ეპოქადან დახატულია მსოფლიოს ყველა გამოჩენილი სოციალისტის, რევოლუციონერის და ანარქისტის სახეები. დიდ ნაკლად უნდა ჩაითვალოს, რომ სურათს არა აქვს სრულმებით ქართული წარწერები.

გამოცემულია მთავარ პოლიტიკურ განათლების სამხატვრო სექციის მიერ და ნიშნო ორი მანეთი ჩერგონეთით.

ეკ. ნინოშვილის ძეგლი ჩაქვში.

უახლესი დროში ჩაქვში გაგხატული იქნება ეკ. ნინოშვილის ძეგლი მოქანდაცე ი. ნიკოლაძის მიერ გავუთებული. ძეგლი დაიდგმება სახელმწიფო მამულის ბაღში.

საქ. პროლეტარულ მწერალთა ახალი საბჭო.

შესდგა საქართველო, პროლეტ. მწერალთა ახალი საბჭო ი. გედეგანიშვილის, ს. ყელის, ნ. ზომლეთელის ს. თოდრიას, გ. ზურაბაშვილის შემადგენლობით.

ნარკვი.

22, 165 პროექტი ზავისა.

ამერიკის მილიარდერმა და პაკივისნიც ელვარდ ბაქი მოახდინა საინტერესო კონკურსი: მან გაუფაზანა მსოფლიო ომის ცნობილ მონაწილეებს წინადადება გამოეთქმეთ თავისი აზრი ხანგრძლივ და სამიწყო ზავის

დამყარების შესახებ. ბაის წინადადება იყო შემდეგი: „უნდა შედგენილი იყოს ყველა საერთაშორისო საკითხების გადაჭრისათვის ისეთი პროექტი, რომელიც მისაღები იქნება ამერიკის მთავრობისათვის, რომ ამერიკამ სხვა სახელმწიფოებთან ერთად ითანამშრომლოს მაგარ და შურეყველ ზავის დამყარებისათვის“.

ეს მიმართვა გაეგზავნა სხელმწიფოებს და მიღებული იყო პასუხი 19 ქვეყნიდან, მათ შორის ბოლივიიდან, ჩინეთიდან და ესტონიიდან. საუკეთესო პრექტი მიიღეს 100,000 დოლარს პრემიათ.

ახალი აღმოჩენა მედიცინაში.

1923 წ. ნობელის პრემია მიუსაჯეს ორ ექიმს კანადიდან. ექიმებმა გრანტ-ვანტინგმა და მაკ-ლეოდმა დიდი მუშაობის შემდეგ აღმოაჩინეს საშვალება „ინსულინი“, რომელიც ჰეპრინას დიამეტს (შაქრის ავადმყოფობას).

ექსპედიცია სახარაში.

ქარხნის „სიტროენის“ ახალი ტაპის ავტომობილებით ყველგან შეიძლება მგზავლობა. ამ „ავტომობილების-ჭიების“ საშვალებით, რომელთაც შეუძლიათ მიმოსვლა ყველგან, მოეწყო სხვა და სხვა ექსპედიციები ჯერ კიდევ შესწავლელ სახარაში. 9 ნოემბერს 1923 წ. გამოვიდა ექსპედიცია ოაზისიდან „ბენიუნოვ“, და გაემართა უდაბნოსკენ. ექსპედიციას მომარაგებული აქვს ავტომობილებზე სანოვავე და აგრეთვე აეროპლანა კვლევისა და ფორეგრაფიებისათვის. მისიაში არაან ტოლოგრაფები—ისინი ადგენენ რუქებს და ნიშნავენ მომავალ გზას, რომელიც გაყვანილი უნდა იქნას მთელს სახარაში.

ჩრდილოეთის პოლიუსზე.

დანიამ იღდესასწაულა დაბრუნება თავისი გამოჩენილი მოგზაურის ლდე-კოსხის, რომელმაც სამ წელიწადი გაატარა ჩრდილოეთ გრენლანდიაში, სადაც მან აღმოაჩინა ახალი კონცხი და დაარქვა მას სახელიად „მორის-ეგზონ“.

მავერის მემკვიდრეობა ისპანიაში.

თითქმის ოცი საუკუნის წინად დამასკოს ემირი აბდურაზმაზნი გაიქცა პირენეების კუნძულზე, რომ გადაერჩინა თავი ოსმალოების დაცემისაგან და დაარსა თანამედროვე ისპანიის საზნრებით დამოუკიდებელი სამამლინაო ხალიფატი. შეიდასი წლის განმავლობაში მავრები ფლობდნენ მთელ ანდალუსიას და დაფარეს იგი საუცხოვო ქალაქებით, რომელნიც ახლაც მკერამტიკველი მოწონები არაან მათი ძლიერების. ჩვენ დროდღე სევილიაში არის ბლბოთა მავრიტანულ ხუროთა მოძიერების შენობები; შესანიშნავი მეჩეთი, ძველი ციტადელი, ხაშერის სასახლე და უდიდესი მინარეტი, რომელიც ახლაც ითვლება ერთ უმაღლეს კოშკად მთელს დედამიწის ზურგზე. იყო დრო, როდესაც მავრებს ჩაივდეს ხელში თიქმის მთელი მავრიტანული კუნძული; ჩრდილოეთ ისპანიაში ბურგოსში კიდევ დარჩა არაბულ კულდების ნანგრევები, სარავოსში კი აბუ ჯაფარ ახმედნი დაუტოვა ისპანელებს თავისი სასახლე. ტოლდოს გორაკებზე აგრეთვე ბევრი ნაშთებია არაბულ კულტურის. მაგრამ ყველაზე უფრო შესანიშნავია ცნობილი და სახელგანთი სასახლე ალამბორა—იდეალური ნიმუში მავრიტანულ სტილის აშენებული გრენადის მიდამოებში. სასახლე ალამბორა,

თუ არ მოახდინეს მისი რესატრეკიცია, ადვილად დაინგრევა და ანადრად დაიღუბება ასეთი ძვირფასი ნაშთი. მთავრობამ დააავლა გრენადის გრანდს დონ-ლეოპოლდ ტორრესს რესატრეკიცია ამ სასახლის.

ერთი ინგლისელი მოგზაური, რომელმაც ნახა ეს სასახლე, ამბობს: ლომების გზო და კვიპროსების ხეივანი წარბადენენ დაღუვირქი სურათის განსაკუთრებით შვის ჩასვლის დროს, როდესაც სასახლის ურიცხვი კოშკები განათებულია დასით. ორი დის დარბაზი (ბუნებრივი გორტი კლდები) ურიცხვ სტალაკტიტებით, ფორთოხის ბალი, კოშკი საათით—ყოველდღე ეს ძვირფასი ნიმუშია მავრიტანულ ხუროთმოძღვრების.

კართაგენის გათხრა.

უქანასკნელ სამი წლის განმავლობაში კართაგენი გადაიქცა გამოკვლევათა ცენტრად. იქ გაიხსნა არქეოლოგების შკოლა მუხუხუმიით და ბიბლიოთეკა, მსავალად პრეოლოგიურ შკოლებისა რომა და ათინაში.

1922 წელში მკვლევარებმა მოახერხეს შესვლა „მკვიდრ ქალაქებში“. პირველად ექსპედიციამ დაათვალიერა ქალაქთა ნანგრევები ატლასის მთებში. ეს ქალაქები წარმოადგენენ რომის, კართაგენის და ბიზანტიის ციხეებს. მეორე ექსპედიციამ ნახა ქალაქები, რომელნიც მდებარეობენ ტუნისის საზნრეთით. ამ ქალაქების შორის არის ეთხტი, ერთად ერთი ბერძნული ძველი ტუნისში.

მკვლევარები დიდი ხნით მტერდნ ძველ სუფიტუნში, სადაც აღმოაჩინეს აუარეზური კოლექციები ჯერ კიდევ უტყნო საგნების. ამ დასინებულ ქალაქად ისინი გაემგზავრენ ტეგესში, რომელიც არის უდიდესი მთელ მსოფლიოში ბიზანტიური კიბე. აქ იყო მთავარი ბიზა რომის მესამე ლეგიონის, რომელიც იცავდა რომის პრევიციებს კართაგენელებისაგან.

იმისათვის, რომ ნახთ პირველი ქრისტიანული ეკლესია, უნდა წახვიდეთ აფრიკაში. რაშში და ან სხვაგან პირველი ქრისტიანული ეკლესიები დაზრდილია, ამ გადაკეთებულია. აფრიკაში კი (კართაგენში, ტეგესში) იმათ შეიპარჩუნეს პირვანდელი ფორმა ტრაპეზებით, ჩუქურთმით. ზოგიერთი ეკლესია ეკუთვნის იმ დროს, როდესაც ქრდეგებად წინდა აფგუსტინი. ამ საყდრებში ახლაც შეიძლება წირვა, როგორც 17 საუკუნის წინად.

ვილვა რელია—მეფის ქალაქი, იყო საზამთრო საცხოვრებელი. ზახუხულობით კი ცხოვრობდნ სასახლეებში მიწის ქვეშ. ყოველ სასახლეს ჰქონდა იმ ჩუქურთმის სახელი, რომელიც მასხედ იყო მოკეთებული. იყო მაგალითად „თეთრეყუმების სასახლე“.

მკვლევარები განავრძობენ თავის მუშაობას, რომელიც აღმოაჩენს ბევრ ნაშთებს ძველი კულტურისას.

გიგლიძეების.

ალბომში 1917 წლამდე დაღუბულ რევოლიუციონერთა ხსოვნისა. გამომცემი ფურხანი „რევოლიუციონმატინისი“.

ალბომში მოთავსებულია 1917 წლამდე დაღუბულ რევოლიუციონერთა სურათები და მოკლე ბიოგრაფიები. ალბომი არაა სავებით სრული, მაგრამ ამ მხრით კი პირველი ცდაა ამ რამდენიმე გამართლებული, რაც შემდგომი ვეფრებობთ გამასრულდება.

ალბომში მოთავსებულია სულ 62 დაღუბული რევოლიუციონერის სურათი ბიოგრაფია—მოგონებებით, აგრეთვე 20 დაღუბულ

ფრიდრიხ ენგელსი: ლიუდვიგ ფეიერბახი. გ. ვ. პლენკანოვის წინასიტყვაობა და შენიშვნები. თარგმანი გერმონტი ქიქოძისა. საქართველოს სახელგამი, ტფილისი 1923 წ.

საქართველოს სახელმწიფო გამომცემლობის მარქსისტული სექცია ეტყობა, რომ ერდგულად და ენერგიულად მუშაობს.

ენგელსის დასახელებული კლასიკური შრომის ქართულად გამოცემა და ისიც ქრის ისეთის ოსტატის მიერ თარგმნილი, როგორც გერმონტი ქიქოძე არის, უსათუოდ დიდი განმია ჩვენი ლიტერატურისათვის.

„ლიუდვიგ ფეიერბახი“ განსაკუთრებულ ინტერესს წარმოადგენს მარქსიზმის თეორიულ ძიებისათვის, როგორც ცნობილია, აქ ენგელსმა სულ რამდენიმე ათეულ გვერდზე ნაილად დაგვანახა ის გზა, რომლის გავლით მარქსიზმი გერმანული იდეალიზმის საწიდან ნელ-ნელა განსაკუთრებულ მსოფლიუმედელობათ გარდაიქცეა, რომელიც ძველი ფილოსოფოსების მიხედვით ქვეყანას განმარტებას კი არ აძლევს, არამედ სცილილებს იგი შესივალს დიახ, მარქსიზმი მსოფლიოს და ისტორიის შეცვლის ფეირია არის. მარქსსა და ენგელსს ფილოსოფიურად ერთი რამ არ უთქვამთ, არ უთქვამს ის არც პლენკანოვს, სახელდობრ ის რომ, მას შემდეგ რაც ბრძოლის ერთი ფაზა დამთავრებულია, ქვეყანა შეცვლილია, ამ შეცვლილ ქვეყანას დასკვირდება თუ არა ახალი ინტერპრეტაცია? ასეთი უსათუოდ საჭიროა.

მარქს-ენგელსის ნაწერების თარგმნის დროს ორი რამ უნდა მავილოთ მხედველობაში, ერთი: შინაარსის სწორი გადმოცემა; მეორე სტილის დაცვა და ფილოლოგიური ეტილი სინონიერება. გერმონტი ქიქოძის თარგმანი მე შევადარე გერმანულ ტექსტს. არ გამოიძიოვია არც ერთი წინადადება და შინაარსის მხრივ თარგმანი სასებები

შარტი დ. ქუთათელაძისა.

ბავშვი ტიციან ტაბიძეს

— ძია, ჩამოდი, ცხენი არ დაგეცდობს!

დამაკმაყოფილებელია, უნაკოდ არის გადმოცემული ყოველიმე-ქართულად ისეთი თარგმანი მე ძვირად წამიკითხავს. კიდევ უფოე-სია სტილი. ეს არ შემიძლია ვსთქვა მესამე მნიშვნელობა მომენტზე, ეს არის ფილოლოგიური ეტილი სინონიერება. ეს მხარე არ არის დამაკმაყოფილებელი, თუმცა მხოლოდ მთარგმნლის ბრალი არ არის ეს სისულტე, რამდენად ვიციო სახელგამმა მთარგმნელს ვერ უშოვა გერმანული ტექსტი და მან წინაი რუსულიდან სთარგმნა, რაც უსათუოდ მომაცდინებელი ცოცხა არის.—უპირველს ყოვლი-სა ტერმინოლოგია არ არის დაეყული. ერთსა და იმავე ცნებისათვის ხშირად ორი სხვა და სხვა ტერმინი ნახამარი, ენგელსის Denken und sein თარგმნილია: აზროვნება და მყოფობა. სიტყვა „მყოფობა“ დაუშვებელია, ეს რუსული быть არის, რომელიც დიდი-გიურ ყოფას გამოიხატავს და არაფერი საერთო არ აქვს გერმანულ Sein-თან. Sein-ისათვის საუფეთესო სიტყვა მოიპოვება ქართულად სახელდობრ არის, საერთოდ გერ. ქიქოძემ უსათუოდ უნდა იბელ-მძღვანელის სახელმწიფოდ უნივერსიტეტში გამოუმეცებულ ტერმი-ნილოგიით, რაც მის კარეს სტილს უფრო გააუმჯობესებს.

რუსულის გავლენა არის ისიც, რომ ბევრ წინადადებას ძირი-ანად შეცვლა უნდა. მოვიყვან ორ მაგალითს და დარწმუნებულად ვარ მთარგმნილი დამატანებება: გერმანულად სწერია: Die absolute idee „sich in der Natur „entäußert“, d. h. verwandelt (მხუ-ფე გამოცემა გვ. 5) ქართულში ამას უფრის: „აბსოლოტური იდეა... თავის თავს განაწინება“ ე ი. ვარდაიცივეა ბუნებათ—ეს არ არის დამაკმაყოფილებელი გადმოცემა გერმანულად მოყვანილი აზრის: უნ-და იყოს: აბსოლოტური იდეა ბუნებაში „მხოლოდება“ ე. ი. იქცევა და სხვ. კიდევ ერთი მაგალითი თარგმანში ვიკითხულობთ (გვ. 36) „მაშინ, როცა მატერიალისტისათვის ნამდვილია მხოლოდ ბუნება, ჰეგელის სისტემაში ბუნება აბსოლოტური იდეის „განაწინება“ წარმოადგენს, მის, ასე ვსთქვათ, დამიკრებას“. ფილოსოფიურად სა-ჭიროა იყოს (გერმანული ტექსტის მიხედვით):—„მაშინ, როცა მატე-რიალიზმისათვის ბუნება არის ერთად ერთი სინამდვილე, ჰეგელის სის-ტემაში ბუნება წარმოადგენს ხოლოდ აბსოლოტური იდეის „მხოლ-ვებას“, ამასთანავე იდეის დამიკრებას“.—ასეთი გასაწირობელი ადგი-ლი ბგერია, და თუ ამ შრომის მეორე გამოცემა საჭირო შეიქნა, ჩვენ დარწმუნებულად ვართ გერ. ქიქოძე გერმანულ ტექსტს მონახავს და საჭირო კორექტებებს შეიტანს.

შარტი დ. ქუთათელაძისა.

მ. გ.

მ. ადამაშვილი (დიოგენის ფარანით ეძებს ვაკუებს) — ყმაწილი, მივრიდე ამ მწუხარს, „დროშა“-ში არ ჩაგვადგოს.

პასუხისმგებელი რედაქტორი მ. კახიანი.

გამომცემელი: სახელმწიფო გამომცემლობა.

საგაღმწეო დაცემილება № 46.

ტფილისის აღმასრულებელ კომიტეტისა

24 დეკემბერს 1923 წ.

ქალ. ტფილისში შემოღებულ იქნას გადასახადი გვიან ვაჭრობის ნებართვებზე.

1) გვიან ვაჭრობაზე გადასახადი გადახდება ყველა იმ სავაჭრო დაწესებულებების (რა დარგაც არ უნდა გეტყვნოდეს) იგი, გარდა ამ დადგენილების შესახებ მუხლში აღნიშნულ გამონაკლისთა) შეპატრონეთ, რომელნიც ვაჭრობას ნორმალურ დროს შემდეგ.

შენიშვნა: ნორმალურ დროთ, რომლის განმავლობაში სწავრობებს ვაჭრობა, ითვლება ის სათბები, რომელიც თვითნებურად სავაჭრო დარგისათვის გათვალისწინებულია აღმასკომის მიერ 1923 წლ. 17 მარტის № 5 საგაღმწეო დაცემილებაში.

2) გვიან ვაჭრობაზე გადასახადისაგან განთავისუფლებულა: აფთიაქი, აბანოები, სასტუმროები, მოწყობილი ოთახები და სააქციონო დარბაზები.

შენიშვნა: სასტუმროებსა და მოწყობილი ოთახებში არსებული ბუფეტები და რესტორანები იბეგრება სავაჭრო წესით.

3) გვიან ვაჭრობისათვის თითოეულ გადასახადი განისაზღვროს შემდეგი რაოდენობით:

1 ხარ. სავაჭ. 6 ჩირფონ მან. 2 ხარ. 12 ჩირ. მან. 3 ხარ. 20 ჩირ. მან. 4 ხარ. 30 ჩირ. მან. 5 ხარ. 40 ჩირ. მან.

შენიშვნა: ბური, ხორცი, თევზი და მწვანეულობით სავაჭროებისათვის დაწესდეს 50% შეღავათი.

4) გვიან ვაჭრობის უკანასკნელ საათებზე ჩაითვალოს:

1) მარფაქტურის, საგაღმწეო, თამბაქოს, წიგნის, საცანკლარო ნივთების, საკომისიო, საიფელორო, ტანსაცმელის, ფეხსაცმელის, ტყვეულობის, ჭურჭლეულობის, რკინეულობის, საფთვოაქო საქონლის და ღვინის საწყობებისათვის შაბათობით და უკვე დღეების წინ-საღამოს 7 საათი, დანარჩენ დღეებში, გარდა კვირა უქმისა, საღამოს 9 საათი.

2) გასტრონომიულ, ხილეულობის, საცანდიტროების, გამჭრელებელ სასმელების და საბაკალიონოს სავაჭროათვის ყველა დღეებში ღამის 12 საათი.

3) სატრაქტორო დაწესებულებათათვის ყველა დღეებში ღილის 3 საათი.

4) საბაზრო მიედინებზე მოთავსებულ სავაჭროებათათვის (დარბაზში, ბუფეტში მაგიდაზე) ყველა დღეებში ზაფხულობით

1-ლ მაისიდან 1 ოქტომბრამდე) საღამო 7 საათი, ზოლო ზამთრობით (1-ლ ოქტომბრიდან 1-ლ მაისამდე) საღამოს 6 საათი.

5) მოვარეში, რომელიც მოისურვებენ ნორმალურ დროს შემდეგ ამ დადგენილების მეტოფე მუხლში გათვალისწინებულ დრომდე ვაჭრობას ვალდებულ არიან განკუთვნილი მიმართონ აღმასკომის სადგინაშო განყოფილებას და დაწესებული გადასახადით მიიღონ სათანადო მოწმობა, რომელიც უნდა გამოაქრან თავიანთ სავაჭროში თვალსაჩინო ადგილზე.

შენიშვნა: სატრაქტორო დაწესებულებათა შეპატრონეთ მიეტყვათ გვიან ვაჭრობის ნებართვა მხოლოდ მილიციის სამმართველოდან სათანადო ნებართვის წარმოდგენის შემდეგ.

6) ამა დადგენილების მეტეც მუხლში აღნიშნულ ნებართვის მიუღებლად ან და დაწესებულ დროს შემდეგ გვიან ვაჭრობისათვის დამანაშენი დავაჯარიმებულ იქნებიან გადასახადზე სამჯერ მეტი თანხით, რომელიც გადახდება იძულებითი წესით.

7) მილიციის სამმართველოს ვეალება თავადური ადვინის ამ დადგენილების სწორ-უცვლელთა ცხოვრებაზე გატარებას.

ტფილისის აღმასკომის თავმჯდომარე სუხიშვილი.

მიღეანი თიკაძე.

ზ ე თ - ს ა ვ ნ ი ს ტ რ ე ს ტ ი

ს. მ. უ. ს.

კომუნალური კ. № 119.

ბილეთი № 14-28.

ს. მ. უ. ს.

აქვდის სხველიწიფო და კვშო ორგანიზაციებს სავაჭრო დამუშავებულ სავაჭროებს,
ს ა ს ხ ე ლ ო ბ რ :

- ს ა ვ ო ნ ს "ტოლღეს" მარკისას
- ს ა ვ ო ნ ს "მამლის" მარკისას
- ს ა ვ ო ნ ს მარმარილოსას

საპირფარეო საპონს, სხვა და სხვა ხარისხისას

ბამბის ქსოვილს, სხვა და სხვა ნომრისას.

ბამბის უფლო ძაფებს, სხვა და სხვა ნომრისას.

ჰიგროსკოპიულ ბამბას,

უბრალო ბამბას, სხვა და სხვა ნომრისას.

მატშლის ბამბას, სხვა და სხვა ნომრისას.

ო ლ ი უ შ ს.

ფასეუბი პრეისსუჩანტის მიხედვით.

ტფილისის ქალაქის

ბანკი

ბალანსი 1924 წლის 1-ლ იანვრისათვის

აქტივი

(ნერვონცეზი)

პასივი

ანგარიშების სახეწოდება	ჯამი	ანგარიშების სახეწოდება	ჯამი
სალოო და მიმდინარე ან-ბი	3,889,229	თანები	12,961,000
ფასიანი ქაღალდები და ვალიუტა	2,444,697	ანაბარი და მიმდინარე ანგ-ბი	2,117,058
განადღებული ოპერაციები	4,624,953	სხვადასხვა პირნი და დაწეს-ბანი	2,659
საკრედიტო ოპერაციები	2,617,331	%/ო/ა. საკომ. ტ მიღებული შემოს.	518,520
სხვადასხვა პირები დაწესებ.	1,389,290		
საორგანიზაციო ხარჯები	378,321		
მიმდინარე ანგარიშები	238,256		
სხვა აქტივები	17,130		
	15,599,237		15,599,237

ტფილისის ქალაქის ბანკის გაგვირგობა

საქართველოს საკომოვრაციო ბანკი

ბალანსი 1923 წ. 1 ოქტომბრისათვის ჩერგ მანეთებით.

აქტივი

პასივი

1 სალოო		19610		1 თანები			
3 მიმ. ანგ. სახელ. ბანკში:				ა) ძირითადი		13557	42
ა) ჩერგ				ბ)			
ბ) უცხ. ვალიუტით.	9	67		გ)			
4 მიმ. ანგ. საკომ. დაწეს.				დ) სათადარიგო		3	55
ა) ჩერგ.				შემოტ.			13000
ბ) უცხ. ვალიუტით.	5	09	14	ა) ვაღარი			06
უცხოეთის ვალიუტა			2389	ბ)			
7 გად. ვექსილები:				4 მიმდ. ანგ.			
ა) პორტუგალი			45349	ა) შუბალი			74519
ბ) კორისპოდ.				ბ) პრობითი			
11 საც. მიმდ. ანგ.				6 საც. მიმ. ანგ. უზრუნვე.			
ა) ვექსილების ქვეშ	103410	29		ვექსილ: 1) სახელბანკში	3205	43	
ბ) საქ. და საქ. დოკ. ქვ.	3945	30	107355	2) სხ. დაწეს.*	52305	82	84359
12 სესხი ბეს ქვეშ				ბ)			
ა) საქ. და საქ. დოკ. ქვ.	38339	58		გ) საქ. და საქ. დოკუმენ.			
ბ)				1) სახბანკში		30000	
გ)			38330	2) სხ. საკრ. დაწეს.			114359
18 საქ. ოპოო. კლიენტებ.			41258	7 ვექსილების გადან.			
ბანკის კონფილი საქონ.				ა) სახელბანკში			
20 ა) ბანკთან საწვ.	7521	64		ბ) სხ. საკრ. დაწეს.			** 56474
ბ) გახეხ	110140	81	137632	16 სხ. პირ. და დაწესებ.			162786
21 მოძოვებ. კონება.			3679	20 % მილ. მომ. წლ. ანგარ.		182	95
სხ. და სხ პირი და დაწ.				კომ. მილ. მომ. წლ. ანგ.		343	67
22 ა) ავან. და ანგ. მოქ. პირ.	2232	20		შეგება 1922 წ.		5	74
ბ) გადახმებ. თანები.	22258	90	54481	მიგება 1923 წ.		11398	98
23 დაბარწმებლი ხარჯები			1922				
საოჯ. გადახ. მომავ. სახანგ.			1077				
წელში გადახდილი.			433130				
			433130				433130

*% ეს თანხ. მოცემულ. მთავრობის მიერ გრძელ ვადიან სესხის სახით საქ. ბან. მეშვეობ. დიდად შეღავათიან პირობ. ბან. საბარ. საშუალებ. გასაძლიერებლად.

საქართველოს საკომოვრაციო ბანკის გამგეობა.

ამიერკავკასიის რკინის გზის ქალაქის სადგური

დ ა

საკომერციო სააგენსო.

ტფილისში

ამით აუწყებს რომ 6 იანვრიდან 1924 წ. გადატანილ იქნა ახალ ბინაზე, განვიხილეთ. № 3. დაიწყო ოპერაციები ბილეთების გასყიდვისა ყველა მატარებლებზე, წერილობით ან და ტელეფონით შეკვეთით და სახლში მითანით საგანგებო შიკრიკის საშუალებით.

მგზავრებს, რომელთაც კი სურთ ბილეთის მიღება სახლში პლაცკარტით თუ უპლაცკარტით ატყობინებენ თავიანთ შიკრიკის საშუალებით წერილობით ან ტელეფონით № 9—74 გამგზავრების დროსა და დანიშნულების ადგილის შესახებ.

ბილეთები ქალაქის სადგურის მიერ იქნება მითანილი სახლში დანიშნულ დროზე.

ბილეთების სახლში მითანისათვის მგზავრები იხდიან: ადგილობრივ გამგზავრების ბილეთების 50 კ. ჩერვონეით პირდაპირ მიმართულებაზე 1 მან. ჩერვონეით. შიკრიკს ნება არა აქვს აიღოს ზედმეტი გასამრჯელო, გარდა იმ თანხისა რომელიც აღნიშნულია ბილეთთან თანდართულ ანგარიშში.

საკომერციო სააგენსო აზერბაიჯანს უამღებ ოპერაციებს

- 1) სესხის მიცემა საფრანგო და საკომერციო საქონელ ქვეშ.
- 2) საქონლის სყიდვა და გასყიდვა კლიენტების დაავლებით.
- 3) საქონლის გადაზიდვა რკ. გზის გრუზოვიკებით რკ. გზის სადგურებზე და უკანვე.
- 4) ბარგის და ტვირთების გაგზავნა და გაცემა სასწრაფოდ და ფრაქტის კრედ. ქვეშ.
- 5) საბაჟო ფორმალურ მხარეების შესრულება (ბაჟის გადახდა, თვალყურის გდება და სხ.)
- 6) მინდობილებათა მიღება საქონლის გაზიდვის შესახებ სპარსეთში ბაქო ბათომის

გზით.

7) მინდობილობათა მიღება საქონლის გაზიდვის შესახებ ოსმალეთსა და ევროპაში ბათომის გზით.

8) ფასდადებითი ოპერაციების წარმოება. „ინკასო“ გადახდისა კლიენტების დაავლებით.

ამიერკავკასიის რკ. გზ. ქალაქის სადგურები იმყოფებიან ქალაქებში: მოსკოვსა, ბათომსა, ბაქოსა, განჯასა, ერევანსა, თელავსა და ტფილისში.

საქართველოს რესპუბლიკის წითელ
ჯვრის საზოგადოების
ახლად გახსნილი

5/23

ს ტ ა მ გ ა

==== ღუშაბაძის სახელობის ქ. № 3 =====

(ქოფ. ველიაშინოვისა).

იღებს

უოველგვარ

სასტამბო და

სალიტოგრაფიო

შეკვეთებს

შესრულებს სწრაფად და სუფთად

==== იღებს შეკვეთებს საკანცელარიო

ნივთების დამზადებისთვის =====

წით. ჯვრის პრაზიდიუმი